

Diagnoza stanu edukacji kulturowej w województwie łódzkim

**Badanie w ramach programu NCK
„Bardzo Młoda Kultura 2019-2021”**

**Autorzy: Agnieszka Papis (Biuro Badań Społecznych Question Mark) oraz
Łódzki Dom Kultury**

Spis treści

Wstęp	3
Nota metodologiczna	5
Wyniki diagnozy	8
I Obszar: Miejsce edukacji kulturowej w politykach publicznych na poziomie województwa	8
Pojęcie edukacji kulturowej w dokumentach regionalnych	8
Edukacja kulturowa a instytucje regionalne	15
II Obszar: Mapowanie zasobów instytucjonalnych w województwie	17
Mapa instytucji kultury w województwie	17
Mapa instytucji oświaty w województwie	23
Mapa sieci BMK w województwie	25
III Obszar: Obszary strategicznej interwencji w skali ą województwa w ramach BMK	30
Obszary z dużym potencjałem rozwoju edukacji kulturowej oraz obszary problemowe wymagające wsparcia w zakresie edukacji kulturowej:	30
IV Obszar: Diagnoza potrzeb odbiorców ostatecznych (dzieci i młodzieży) w zakresie edukacji kulturowej	32
Jakich odbiorców ostatecznych wspiera BMK	32
Jak wygląda wsparcie odbiorców ostatecznych w ramach działań i zasobów operatora regionalnego	35
Wyniki badania ilościowego	37
Opis grupy badawczej	37
Wyniki badania	40
Pytania kierowane do przedstawicieli szkół	54
Pytania kierowane do przedstawicieli instytucji kultury	62
Pytania kierowane do przedstawicieli organizacji pozarządowych	69
Podsumowanie diagnozy	79
Decyzje strategiczne operatora w zakresie budowanie systemu wsparcia edukacji kulturowej	79
Decyzje starategiczne operatora dotyczące budowania partnerstwa kultury i edukacji	80
Decyzje strategiczne operatora dotyczące odbiorców ostatecznych	82

Wstęp

Niniejszy raport podsumowuje dane zebrane w ramach diagnozy stanu edukacji kulturowej w województwie łódzkim, realizowanej przez Łódzki Dom Kultury oraz Biuro Badań Społecznych Question Mark w lipcu i sierpniu 2019 roku na potrzeby Programu Bardzo Młoda Kultura 2019-2021, którego organizatorem jest Narodowe Centrum Kultury.

Zasadniczym celem badania jest zdiagnozowanie stanu edukacji kulturowej w województwie łódzkim, uwzględniając informacje pozyskane z programu *Bardzo Młoda Kultura Promesa 2016-2018*. Szczegółowe cele diagnozy to:

- Określenie stanu, sytuacji wyjściowej edukacji kulturowej w całym województwie i poszczególnych powiatach
- Poznanie zasobów instytucjonalnych i potencjalnych partnerów do współpracy w ramach BMK w latach 2019-2021
- Wskazanie obszarów strategicznych interwencji w skali województwa
- Diagnoza potrzeb odbiorców ostatecznych (dzieci i młodzieży) w zakresie edukacji kulturowej

W niniejszym raporcie używane są następujące skróty:

ODN	Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
WODN	Wojewódzki Ośrodek Szkolenia Nauczycieli
ODiDZ	Ośrodek Doskonalenia i Doskonalenia Zawodowego
PDN	Placówka Doskonalenia Nauczycieli
CKU	Centrum Kształcenia Ustawicznego
NPKUiP	Niepubliczna placówka kształcenia ustawicznego i praktycznego
GUS	Główny Urząd Statystyczny
MS	Muzeum Sztuki w Łodzi
ŁDK	Łódzki Dom Kultury
SRW	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
WSwzPS	Wojewódzka Strategia w zakresie Polityki Społecznej
PRK	Program Rozwoju Kultury

PRE	Polityka Rozwoju Edukacji
RPOWŁ	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego
WPOnZ	Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami
IK	Instytucja Kultury
NGO	Organizacje pozarządowe
PPO	Przedstawiciele Placówek Oświaty
BMK	Bardzo Młoda Kultura
IWSE	Instytucja Wspierająca System Edukacji

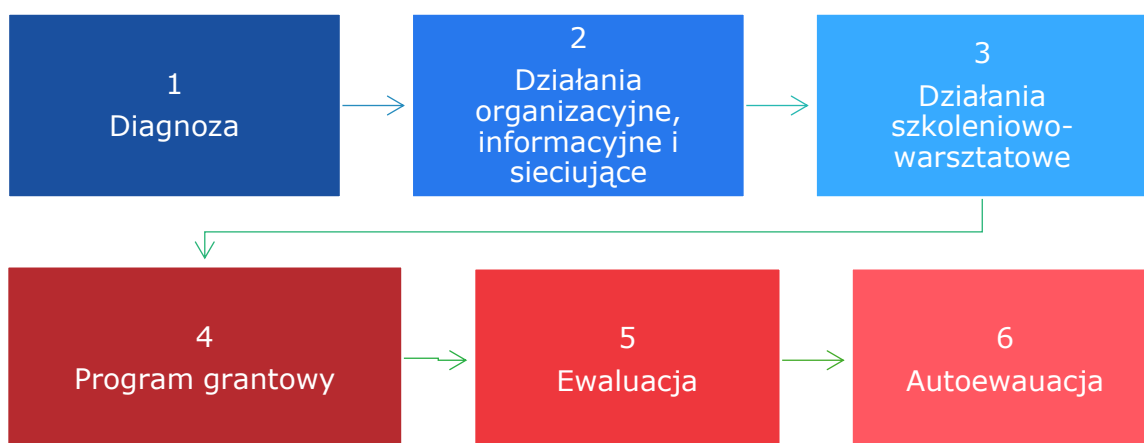
O projekcie BMK w województwie

Operatorem regionalnym jest Łódzki Dom Kultury.

Adresaci projektu:

W projekcie przewidziano realizację następujących zadań:

Nota metodologiczna

Dane prezentowane w raporcie mają następujący zakres czasowy od 2016 roku do września 2019 roku.

W raporcie prezentujemy dane zebrane za pośrednictwem następujących technik badawczych:

- **Wywiad kwestionariuszowy metodą CAWI** - (ang. Computer-Assisted Web Interview) czyli wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW przeprowadzony z przedstawicielami placówek oświaty, instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych zajmujących się działalnością edukacyjno-kulturalną w celu oszacowania kondycji edukacji kulturalnej, rozpoznania struktury pracy animatorów oraz możliwości współpracy i jej oceny w województwie łódzkim (N= 150). Ankieta była kilkakrotnie rozsyłana do wyżej wymienionych podmiotów za pomocą poczty elektronicznej z podaniem odnośnika do platformy survio.ocm, na której wywiad kwestionariuszowy został umieszczony. Ankieta została także „zawieszona” na stronie internetowej oraz portalu społecznościowym facebook obecnego Operatora programu BMK - Łódzkiego Domu Kultury.
- **Desk research** - analiza danych zastanych pod kątem liczby, charakteru (placówki oświatowe, instytucje kultury, organizacje pozarządowe zajmujące się edukacją kulturalną), rodzaju usług (np. plastyka, muzyka, sztuki wizualne, inne) oraz zebranie danych dotyczących działań poprzedniego Operatora BMK 2016-2018. W ramach desk reserach korzystano z następujących źródeł: GUS, <https://rpo.lodzkie.pl/o-programie> www.bazyngo.pl, www.polskawliczbach.pl/, www.koalicjekultury.pl/, www.ldk.lodz.pl, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, Wojewódzka Strategia w zakresie polityki społecznej, Program Rozwoju Kultury, Polityka Rozwoju Edukacji, Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego, Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015 oraz 2016-2019, *Raport Autoewaluacyjny Koalicje Kultury - Zadanie (CO)Operacja w (CO)Alicji 2016*, *Raport Ewaluacyjny Programu Koalicje Kultury w roku 2017*, *Koalicje Kultury 2018 - raport ewaluacyjny, Edukacja Kulturowa. Podręcznik*, Centrum Praktyk Edukacyjnych, Poznań 2014 oraz strony internetowe placówek oświaty, instytucji kultury i organizacji pozarządowych zlokalizowanych w województwie łódzkim.
- **Warsztat badawczy** - mający na celu pogłębienie stanu współpracy z wojewódzkimi podmiotami oświatowymi i samorządowymi w zakresie edukacji kulturowej, poznanie oraz wytypowanie obszarów, które można wskazać, jako dobre praktyki edukacji kulturowej.

Podstawowym pojęciem diagnozy jest **edukacja kulturowa**, która w najogólniejszym sensie jest procesem przygotowania do bardziej aktywnego, świadomego lub krytycznego uczestnictwa w kulturze. Edukacja kulturowa dostarcza narzędzi do:

- 1) samodzielnego, krytycznego, pogłębionego rozumienia sensów poszczególnych wytworów kulturowych
- 2) sprawczego działania w sieci społeczno-kulturowych relacji (...) Edukacja kulturowa pogłębia wiedzę i kompetencje potrzebne do interpretacji kulturowej rozmaitych wytworów, tekstów kultury, sytuacji twórczych, przekazów kulturowych¹

¹ Kosińska M., Edukacja Kulturowa [w] Edukacja Kulturowa. Podręcznik, Centrum Praktyk Edukacyjnych, Poznań 2014, str. 173

Wyniki diagnozy

I Obszar: Miejsce edukacji kulturowej w politykach publicznych na poziomie województwa

Pojęcie edukacji kulturowej w dokumentach regionalnych

Dokumenty strategiczne województwa łódzkiego (Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego, Wojewódzka Strategia w zakresie polityki społecznej, Program Rozwoju Kultury, Polityka Rozwoju Edukacji) nie zawierają pojęcia edukacja kulturowa czy edukacja kulturalna. Tylko w dokumencie PRK pojawia się pojęcie „edukacja kulturowa mieszkańców województwa łódzkiego”, ale jedynie w ramach zapisu działań włączonych do celów operacyjnych Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na lata 2012-2015. Idąc tym tropem, sprawdzono WPOnZ na lata 2016-2019, w którym również widnieją sformułowania edukacja kulturowa. W tym przypadku edukacja kulturowa traktowana jest, jako narzędzie do wzrostu wiedzy mieszkańców województwa o zasobach i wartościach dziedzictwa danego regionu oraz prowadzenie nowoczesnej edukacji muzealnej.

W SRW dostrzegana jest silna pozycja Łodzi pod względem ilości instytucji kultury oraz odbiorców tych instytucji:

W Łodzi zlokalizowane są liczne instytucje kulturalne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Jednym z głównych elementów bazy kulturalnej województwa jest kinematografia, której rozwój przez kilkadziesiąt lat stymulowała Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. L. Schillera w Łodzi. Z kinem związane jest również jedyne w kraju Muzeum Kinematografii. Pozytywną tendencją jest zwiększająca się liczba widzów i słuchaczy w teatrach oraz instytucjach muzycznych (największa koncentracja placówek teatralnych i muzycznych występowała w Łodzi - 11) oraz zwiększająca się liczba zwiedzających muzea.

Zauważalny jest jednak duży **deficyt** dotyczący liczby domów kultury i bibliotek na terenach wiejskich województwa łódzkiego oraz **niski stopień wykorzystywania technologii cyfrowej** w procesie unowocześniania form przekazu kultury, co może w efekcie nie sprzyjać edukacji kulturowej w województwie.

Poniższa analiza SWOT zawiera jedynie elementy ujęte w SRW, które dotyczą kultury.

Tabela 01. **Elementy dotyczące kultury, ujęte w Strategii Województwa Łódzkiego 2014-2020²**

Szanse	atuty	Słabości	Zagrożenia
- brak	- znaczny potencjał sektora kultury w Łodzi	- niewielkie zainteresowanie mieszkańców regionu regionalną ofertą kultury	- brak

Cele operacyjne skupiają się przede wszystkim na dostępie i upowszechnianiu wiedzy historycznej oraz wiejskich, folklorystycznych zasobów. Planowany jest także rozwój bazy kulturalnej i sportowej oraz wspieranie turystyki.

Tabela 02. **Cele operacyjne SRW mające pośredni związek z edukacją kulturową**

Wzmacnianie tożsamości regionalnej
kształtowanie świadomości regionalnej i lokalnej opartej na historycznej i kulturowej różnorodności , m. in. poprzez: podnoszenie wiedzy historycznej o regionie na wszystkich poziomach edukacji szkolnej, organizowanie konkursów na temat wiedzy o regionie, wspieranie szkoleń animatorów kultury, promocję i wspieranie rozwoju twórczości folklorystycznej, w tym szczególnie festiwali o zasięgu krajowym i międzynarodowym, warsztatów rękodzieła ludowego, tradycyjnych produktów regionalnych, inicjowanie tworzenia parków kulturowych i „żywych” skansenów;
m. in. poprzez kreowanie walorów przestrzeni, zasobów, produktów i wydarzeń symbolicznych, wspieranie realizacji zintegrowanych projektów inicjowanych m. in. przez Lokalne Grupy Działania oraz inne lokalne środowiska, promocję walorów kulturowych i przyrodniczych regionu, promocję i objęcie patronatem produktów i wydarzeń kulturalnych
Rozwój usług i poprawa dostępu do sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji
rozwój bazy kultury, sportu, turystyki i rekreacji , m. in. poprzez: wspieranie działań na rzecz podnoszenia atrakcyjności i unowocześnienia bazy kultury, bazy sportowo-rekreacyjnej, w tym w placówkach edukacyjnych, bazy widowiskowej, biznesowo-konferencyjnej oraz bazy i infrastruktury turystycznej, w tym szlaków turystycznych, zorientowanej na turystykę uzdrowiskową, aktywną i kulturową, wspieranie cyfryzacji zasobów i usług turystyki, kultury oraz zasobów dziedzictwa kulturowego;
rozwój usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji , m. in. poprzez: wspieranie tworzenia zintegrowanych produktów turystycznych, promocję istniejących produktów turystycznych, wspieranie szkoleń na rzecz podniesienia jakości świadczonych usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji, stymulowanie działań w zakresie rozszerzenia oferty kulturalnej instytucji kultury, wspieranie wydarzeń kulturalnych o randze krajowej i międzynarodowej, wspieranie podnoszenia kompetencji kadr sektora kultury, sportu, turystyki i rekreacji, wspieranie tworzenia sieci współpracy podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz rozwoju kultury.

Pozostałe strategie rozwoju pokrywają się swoją treścią z SRW w zakresie kultury.

² Należy podkreślić, że zaprezentowane dane liczbowe mogą być niepełne.

Należy także podkreślić, że Program Rozwoju Kultury w województwie łódzkim na lata 2014-2020 opierał się na analizie SR oraz analizie badań opisujących stan kultury w województwie łódzkim. W PRK wyznaczono dziewięć następujących celów operacyjnych, które pośrednio wiążą się z edukacją kulturową:

- Wzmocnienie identyfikacji regionalnej
- Rozwój kompetencji kulturowych
- Partycypacja
- Profesjonalizacja sektora kultury
- Instytucje otwarte dla wszystkich
- Włączenie instytucji kultury w międzynarodowy obieg
- Wykorzystanie obszarów i obiektów zabytkowych na cele związane z działalnością kulturalną/Zabytki dla kultury i turystyki
- Estetyczna przestrzeń publiczna/spójność przestrzenna
- Uruchomienie potencjału przemysłów kultury oraz przemysłów kreatywnych

Analizie został poddany także **Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego 2014-2020**. Jego celem strategicznym są następujące elementy: poprawa konkurencyjności gospodarczej, spójności społecznej i dostępności przestrzennej województwa przy zrównoważonym wykorzystaniu specyficznych cech potencjału gospodarczego i kulturowego regionu oraz przy pełnym poszanowaniu jego zasobów przyrodniczych. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez podniesienie konkurencyjności i innowacyjności gospodarki, poprawę atrakcyjności inwestycyjnej ośrodków miejskich i usprawnienie powiązań między nimi, zwiększenie atrakcyjności osiedleńczej i turystycznej oraz przełamywanie barier strukturalnych na obszarach o niższym potencjale rozwojowym.

RPOWŁ kierowany jest między innymi do instytucji kultury i sportu, instytucji nauki i edukacji oraz organizacji społecznych i związków wyznaniowych, w związku z tym powinien wspierać edukację kulturową. Finansowanie RPOWŁ zostało przeznaczone do następujących działań, mogących ewentualnie wspierać EK:

- ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez prace konserwatorskie, restauratorskie, roboty budowlane przy zabytkach i w ich otoczeniu wraz z promocją obiektu oraz zabezpieczenie obiektów dziedzictwa kulturowego na wypadek zagrożeń

- budowa lub przebudowa infrastruktury wychowania przedszkolnego wraz z niezbędnym wyposażeniem
- instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej
- środki dla przedszkoli, szkół prowadzących kształcenie ogólne
- doskonalenie umiejętności i kompetencji zawodowych nauczycieli
- środki dla szkół zawodowych – doposażenie i realizacja programów rozwojowych, staży
- rozwój kompetencji pracowników poprzez realizację usług rozwojowych

Nigdzie jednak w działaniach, na które można pozyskać fundusze nie ma bezpośredniego wsparcia działań z zakresu edukacji kulturowej czy działań kulturalnych.

Analizując listę projektów, 12 spośród 2367 uzyskało dofinansowanie, jako podmiot kultury, co przedstawia poniższa tabela.

Tabela 03. **Podmioty kulturalne, które uzyskały dofinansowanie z RPOWŁ**

Instytucja	Projekt	Cele lub zadania/założenia projektu
EC1 Łódź Miasto Kultury	<i>Rozwój funkcji wystawienniczo-edukacyjnych centrum nauki i techniki w Łodzi wraz z zapleczem warsztatowym</i> (2016-2019)	1. Poprawa partycypacji w kulturze i edukacji przez dzieci w wieku 3-10 lat poprzez stworzenie strefy dla dzieci 2. Popularyzacja tematyki związanej z nauką i kulturą wśród dzieci, poprzez ich aktywność własną, podejmowaną podczas zabawy w ruchu oraz gier i warsztatów naukowych 3. Stworzenie komplementarnej usługi dla dorosłych chcących skorzystać z oferty kulturalnej ec1, poprzez umożliwienie im pozostawienia dzieci pod opieką profesjonalnych animatorów i pedagogów 4. Zapewnienie możliwości bieżącego utrzymania i konserwacji sprzętów wprowadzonych do zrewitalizowanych obiektów poprzez wykonanie warsztatu, którego funkcja będzie związana z realizacją bieżących napraw oraz projektowaniem eksponatów i stanowisk dla potrzeb „ec1 łódź – miasto kultury” w Łodzi 5. Wzmocnienie potencjału turystycznego regionu
EC1 Łódź Miasto Kultury	<i>Rewitalizacja EC-1 południowy wschód</i> (2016-2020)	1. stworzenie miejsca realizacji interdyscyplinarnych zadań edukacyjnych i kulturalnych w odniesieniu do gier i komiksu; 2. popularyzacja tematyki gier edukacyjnych wśród dzieci i młodzieży oraz – w perspektywie – wpływ na ich profil zawodowy oraz kształcenie wysoko wykwalifikowanej kadry w dziedzinie it, nowych mediów i szeroko rozumianej kultury; 3. stworzenie oferty związanej z nowymi technologiami wizualnymi, grami komputerowymi i komiksem wśród szerokiego grona odbiorców, od dzieci po osoby

		starsze; 4. wzmocnienie potencjału turystycznego regionu łódzkiego oraz miasta łodzi. W zakresie grup docelowych można dokonać podziału z uwagi na wiek, sposób realizacji potrzeb, formę korzystania z oferty oraz miejsce zamieszkania.
EC1 Łódź Miasto Kultury	Poszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej narodowego centrum kultury filmowej (2016-2020)	Celem projektu jest poszerzenie oferty kulturalno-edukacyjnej NCKF w Łodzi dla osiągnięcia trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia dzięki podnoszeniu poziomu kompetencji potencjalnych pracowników. Cele pośrednie: - ekspozycja zabytków techniki filmowej w formie statycznej oraz multimedialnej za pośrednictwem wystaw „Mechaniczne oko” poświęconej głównie martwym mediom oraz technice kinowej, - stworzenie interaktywnej ekspozycji poświęconej kolejnym fazom realizacji filmu w postaci wystawy stałej „Materia kina” służącej poznawaniu arkanów obróbki filmowej, - stworzenie miejsca nawiązującego do tradycji i dziedzictwa kulturowego Łodzi filmowej jako ośrodka filmoznawczego w postaci pracowni badawczej.
MGDK w Działoszynie	<i>Termomodernizacja budynku Miejsko-Gminnego Domu Kultury w Działoszynie</i> (2016-2017)	Celem bezpośrednim projektu jest wzrost atrakcyjności i konkurencyjności miasta i gminy Działoszyn oraz podniesienie jakości życia mieszkańców poprzez zrównoważony rozwój lokalnej infrastruktury kultury. Cel główny zostanie osiągnięty poprzez realizację celów pośrednich: 1. Poprawa jakości powietrza poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych; 2. Zmniejszenie energochłonności budynków użyteczności publicznej oraz zmniejszenie kosztów ogrzewania budynków; 3. Wkład w realizację lokalnego programu rewitalizacji miasta Działoszyn; 4. Zwiększenie świadomości społeczeństwa w zakresie możliwości podejmowania różnych działań mogących przyczynić się do eliminacji lub znacznego ograniczenia źródeł powstawania zwiększonego zapotrzebowania na energię. Przedmiotem projektu jest głęboka (kompleksowa) modernizacja miejsko-gminnego domu kultury w Działoszynie.
Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi	<i>Budowanie nowoczesnego muzeum dzięki innowacyjnym rozwiązaniom. Muzeum Tradycji Niepodległościowych w Łodzi placówką kreatywną</i> (2017-2019)	Celem głównym projektu jest: Zwiększenie dostępności oraz rozwój zasobów kulturowych miasta Łodzi poprzez nadanie nowych funkcji Muzeum Tradycji Niepodległościowych – Oddział Martyrologii Radogoszcz i Oddział Stacja Radegast (...)W oparciu przede wszystkim o zakup nowego wyposażenia, obu oddziałom Muzeum zostaną nadane nowe funkcje w postaci utworzenia nowego programu merytorycznego (wraz ze ścieżkami edukacyjnymi), bazującego na nowoczesnych technikach wystawienniczych, co przyczyni się do poszerzenia oferty kulturalnej.
Muzeum Kinematografii w Łodzi	<i>Zwiększenie dostępności dorobku polskiej kinematografii poprzez zachowanie zabytkowej infrastruktury Pałacu Scheiblera</i> (2018-2019)	Celem bezpośrednim projektu jest zwiększenie partycypacji w kulturze mieszkańców województwa łódzkiego oraz turystów, ze szczególnym uwzględnieniem grup zagrożonych wykluczeniem (osób starszych i osób niepełnosprawnych) poprzez rewitalizację pałacu scheiblera - obiektu dziedzictwa kulturowego. Realizacja celu bezpośredniego wynika z osiągnięcia celów pośrednich projektu:

		1) ochrona i zachowanie zasobów dziedzictwa kulturowego; 2) rozwój instytucji kultury - podniesienie jakości i dostępności oferowanych usług kulturalnych; 3) podniesienie atrakcyjności turystycznej miasta i regionu; 4) poprawa jakości i atrakcyjności życia mieszkańców miasta i regionu. Zadania projektu zostały zaplanowane by w pełni zrealizować ww. Cele. Obejmują one: - prace budowlane i konserwatorskie
Miejskie Centrum Kultury w Bełchatowie	<i>Zwiększenie dostępu do kultury poprzez zakup wyposażenia dla Miejskiego Centrum Kultury w Bełchatowie</i> (2016-2017)	Głównym celem projektu jest wzrost dostępu do zasobów kulturowych Miasta Bełchatów poprzez podjęcie przez MCK działań zwiększających partycypację w kulturze. Projekt składa się z 10 zadań: I. Zakup wyposażenia dla MCK z drobnymi pracami budowlanymi, w tym: • Zadanie 1. Wykonanie aranżacji sali warsztatowej Ekspozycji Giganty Mocy w budynku MCK, pl. Narutowicza 3, wraz z dostawą i montażem wyposażenia, • Zadanie 2. Wykonanie instalacji wod-kan w budynku MCK PGE GM, pl. Narutowicza 3, • Zadanie 3. Zakup i montaż pieca do pracowni ceramicznej (MCK Grocholice), • Zadanie 4. Zakup wyposażenia pracowni artystycznych w budynku MCK PGE GM, pl. Narutowicza 3, • Zadanie 5. Rozbudowa systemu audio przewodników w ekspozycji Giganty Mocy w budynku MCK, pl. Narutowicza 3, • Zadanie 6. Digitalizacja zasobów dziedzictwa kulturowego - wykonanie prezentacji VR oraz udostępnienie ich użytkownikom, • Zadanie 7. Zakup i wdrożenie systemu sprzedaży biletów wraz z zakupem sprzętu, II. Zadanie 8. Zarządzanie projektem - promocja projektu, III. Zadanie 9. Promocja projektu z wykorzystaniem cross-finansingu IV. Zadanie 10. Opracowanie dokumentacji aplikacyjnej, celem umożliwienia pozyskania środków UE dostępnych w ramach Poddziałania VI.1.2, RPO Wł 2014-2020.
Stowarzyszenie na rzecz rozwoju kultury ziemi łęczyckiej	<i>Wykonanie robót budowlanych w obiektach zabytkowych dworów wraz z parkami w Srebrnej gmina Grabów i Błoniu gmina Łęczyca w celu nadania im funkcji kulturalnych</i> (2016-2018)	Inwestorem i Beneficjentem głównym projektu jest Stowarzyszenie na rzecz rozwoju kultury Ziemi Łęczyckiej. Beneficjentami końcowymi są mieszkańcy regionu łęczyckiego i odwiedzający go turyści. Celem bezpośrednim realizowanego projektu jest stworzenie na terenie Ziemi Łęczyckiej sprzyjających warunków dla rozwoju kultury i zachowania dziedzictwa kulturowego. W konsekwencji celem projektu jest stworzenie sprzyjających warunków dla zwiększenia popytu dla oferowanych usług kulturalnych, czego rezultatem będzie aktywne uczestnictwo mieszkańców i odwiedzających region turystów oraz gości w ofercie kulturalnej. Celem realizacji projektu będzie również wzrost konkurencyjności i atrakcyjności społeczno-kulturalnej i gospodarczej regionu, przeciwdziałanie jego marginalizacji społecznej, kulturalnej, gospodarczej i przestrzennej. Zakłada się, że zrealizowanie projektu wpłynie pozytywnie na wyrównanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na tym obszarze. Celem pośrednim realizowanej inwestycji będzie promocja rozwiązań innowacyjnych oraz wzrost świadomości przedsiębiorców i mieszkańców. Realizacja projektu obejmuje przystosowaniu dwu zabytkowych

		obiektów: dworu w Srebrnej wraz z zabytkowym parkiem oraz dworu w Błoniu wraz z zabytkowym parkiem, do pełnienia funkcji kulturalnych, w tym: - wykonanie robót budowlanych adaptacyjnych, w zabytkach w Srebrnej i Błoniu, w tym przystosowanie obu obiektów dla osób niepełnosprawnych - rewaloryzacja zabytkowych parków w Srebrnej i w Błoniu, otaczających dwory - wykonanie instalacji sanitarnych w zabytkach w Srebrnej i w Błoniu - wykonanie instalacji elektrycznych w zabytkach w Srebrnej i w Błoniu - wyposażenie zabytków w Srebrnej i w Błoniu Projekt to kolejny etap komplementarnych ze sobą i podejmowanych na tym terenie działań głównie przez samorządy lokalne.
Filharmonia Łódzka im. Artura Rubinsteina	<i>Kultura 3d. Rozbudowa infrastruktury kulturalnej dla nowoczesnej i wielofunkcyjnej Filharmonii Łódzkiej</i> (2016-2018)	Przedmiotem projektu jest rozszerzenie oferty kulturalnej Filharmonii Łódzkiej, a także nadanie jej nowych funkcji tj. galeryjnej, edukacyjnej, społecznej, kawiarnianej i paramuzealnej poprzez rozbudowę infrastruktury kulturalnej dla nowoczesnej i wielofunkcyjnej Filharmonii Łódzkiej. W ramach projektu wyszczególniono zadania: 1. Prace przygotowawcze (studium wykonalności, analiza popytu, program funkcjonalno-użytkowy, opracowanie projektów wykonawczych wg założeń z programu funkcjonalno-użytkowego), 2. Ścieżka edukacyjna (budowa i przygotowanie ekspozycji ścieżki zwiedzania, prezentacja organów w systemie wirtualnej rzeczywistości, wyposażenie do obsługi systemu wirtualnej rzeczywistości, wykonanie udogodnień dla osób niepełnosprawnych), 3. Bawialnia kulturalna (przygotowanie i wyposażenie pomieszczenia bawialni kulturalnej), 4. Wielofunkcyjne foyer (aranżacja i wyposażenie wielofunkcyjnego foyer), 5. Rozbudowa systemu sprzedaży on-line, 6. Szkolenia dla pracowników, 7. Zarządzanie projektem i jego obsługa (zarządzanie projektem i promocja projektu).
Łódzki Dom Kultury	<i>Utworzenie pasażu kultury województwa łódzkiego poprzez remont Łódzkiego Domu Kultury wraz z otoczeniem, w celu zwiększenia udziału w kulturze mieszkańców województwa łódzkiego i kształtowania kulturowej tożsamości regionu</i> (2016-2018)	Projekt przyczyni się do rozwoju Łódzkiego Domu Kultury oraz wzmocnienia jego wymiaru intelektualnego i kulturalnego, co przełoży się na wymierne i trwałe korzyści społeczno-gospodarcze, wzrost atrakcyjności turystycznej regionu. Inwestycja stworzy możliwość rozwoju silnego ośrodka kulturotwórczego w regionie łódzkim, co znacznie wzmocni jego konkurencyjność oraz poprawi atrakcyjność turystyczną woj. łódzkiego. Pasaż kultury to produkt mający za zadanie prezentację dorobku kulturalnego oraz aktualnych produktów i wydarzeń kulturalnych 23 powiatów województwa łódzkiego.
Teatr Wielki w Łodzi	<i>Digitalizacja i upowszechnienie zasobów artystycznych Teatru Wielkiego w Łodzi</i> (2016-2019)	Założeniem projektu jest podniesienie standardów i poprawa jakości świadczonych usług kulturalnych (...)W celu utrwalenia dziedzictwa kulturowego oraz sztuki artystycznej i teatralnej, podjęte zostaną działania zmierzające do zwiększenia dostępności zasobów artystycznych teatru wielkiego w Łodzi poprzez digitalizację posiadanych zbiorów (6725 egz.). Zbiory te będą udostępnione poprzez sieć internetową oraz na miejscu w teatrze. Zaplanowano w tym celu zakup odpowiedniej infrastruktury informatycznej, oprogramowania (licencji), usług (m.in. Know-how) oraz manekinów stanowiących wyposażenie pomieszczeń. Powstanie portal

		internetowy i uruchomione zostanie cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi. Teatr świadczyć będzie e-usługę na poziomie 3 – dwustronna interakcja (rezerwacja wycieczek, warsztatów).
Muzeum Sztuki w Łodzi	<i>Nowoczesny system dostępu do oferty Muzeum Sztuki w Łodzi</i> (2016-2017)	Przedsięwzięcie polega na opracowaniu i wdrożeniu portalu informatycznego służącego do prezentacji i udostępnienia zbiorów muzeum w wersji cyfrowej, a także służącego odbiorcom oferty kulturowej muzeum do rezerwacji i zakupu biletów wstępu oraz innych zasobów muzeum z wykorzystaniem sieci.

opracowanie własne ; źródło: <https://rpo.lodzkie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/poznaj-projekty/lista-beneficjentow>

Z pośród powyższych projektów, dwa poświęcone są bezpośrednio działaniom na rzecz wspierania edukacji kulturowej, skierowanej do dzieci i młodzieży w województwie łódzkim. RPOWŁ daje możliwości poprzez dofinansowanie działań na realizację zadań z zakresu edukacji kulturowej, jednak na podstawie dostępnych danych nie wiadomo ile zgłoszonych projektów w tej tematyce faktycznie dostaje wsparcie finansowe.

Łódzki Dom Kultury dzięki Programowi BMK otwiera się na współpracę z wojewódzkimi podmiotami oświatowymi w zakresie edukacji kulturowej. Nawiązano partnerstwo z czterema Wojewódzkimi Ośrodkami Doskonalenia Nauczycieli (Łódź, Piotrków Trybunalski, Skierniewice, Sieradz). Także kuratorium zostało włączone w działania programu, z którym kontaktują się wyznaczone WODN-y.

Relacje Operatora z urzędami czy ministerstwami mają charakter grantowy. Łódzki Domu Kultury startuje w konkursach Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, programach dotacyjnych Urzędu Miasta, jako instytucja podległa także - Urzędu Marszałkowskiego czy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi na działania artystyczne i edukacyjne. Dodatkowo, Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego promuje działania ŁDK, takie jak *Współorganizacja Projektów Kulturalnych* czy *Wojewódzki Konkurs Malarski pn. 100-lecie Województwa Łódzkiego*.

Edukacja kulturowa a instytucje regionalne

Instytucje wspierające system edukacji (WODN, ODN) w województwie łódzkim w swojej ofercie zawierają szkolenia i warsztaty pośrednio lub bezpośrednio wpływające na edukację kulturową (także IWSE niepubliczne). W każdym oddziale realizowane jest od kilkunastu do kilkudziesięciu tego typu działań. Szkolenia i warsztaty proponowane przez IWSE można podzielić na trzy kategorie w zakresie edukacji kulturowej:

- animacyjne (np. *Teatr dla każdego - jak stworzyć przedstawienie szkolne*)
- historyczne (np. *Lekcja pamięci przy Pomniku Katyńskim w Łodzi*)
- plastyczne (np. *Kurki i jajka wielkanocne – ciekawe pomysły na świąteczne ozdoby*)

Obecny Operator BMK (ŁDK) nie jest w stanie jednoznacznie odpowiedzieć na pytanie jaka była rola BMK 2016-2018 w budowanie środowiska instytucji związanych z wspieraniem edukacji kulturowej w województwie łódzkim, ponieważ w poprzedniej edycji Operatorem była inna instytucja (Muzeum Sztuki). Jednak na podstawie dostępnych danych można wysnuć wniosek, że Program BMK pełnił ważną rolę w tej kwestii. Środki uzyskane w Programie pomogły zrealizować szkolenia i warsztaty, w których udział wzięło wielu pracowników domów kultury, muzeów, nauczycieli szkół i przedszkoli, harcerzy, instruktorów teatrów amatorskich, bibliotekarzy, artystów, aktorów oraz animatorów kultury. Należy podkreślić, że dokładne dane dotyczące uczestników warsztatów i szkoleń, nie są dostępne w dostępnych dokumentach opublikowanych przez poprzedniego operatora programu. Program przyczynił się także do przeprowadzenia 29 projektów grantowych, które zostały zrealizowane w województwie łódzkim. Poprzez tego rodzaju działania zdecydowanie wzrasta świadomość, zarówno pracowników IK, NGO czy PPO, jak i odbiorców - mieszkańców województwa łódzkiego, w tym dzieci, młodzieży oraz ich rodziców czy opiekunów prawnych. Wydaje się, że idee stojące za BMK, przyczyniły się do zwiększonej aktywności podmiotów związanych z edukacją kulturalną w województwie – w tym miejscu należy podkreślić, że na lata 2019-2021 pozyskano partnerów, którzy w poprzedniej edycji odmówili współpracy w ramach programu..

II Obszar: Mapowanie zasobów instytucjonalnych w województwie

Mapa instytucji kultury w województwie

W województwie łódzkim istnieją trzy miasta na prawach powiatu oraz dwadzieścia jeden powiatów. Najwięcej instytucji kultury (wyłączając miasta na prawach powiatu) znajduje się w powiecie sieradzkim, wieluńskim, zgierskim, piotrkowskim oraz radomszczańskim. Z kolei najmniej placówek o charakterze kulturalnym zlokalizowanych jest w powiecie poddębickim, rawskim oraz brzezińskim. Można założyć, że w całym województwie brakuje teatrów oraz samodzielnych galerii sztuki. Widoczny jest także deficyt związany z funkcjonowaniem kina, którego nie ma w ośmiu powiatach.

Tabela 04. Rodzaje i liczba instytucji kultury w poszczególnych powiatach w województwie łódzkim

Powiat	Domy/Centra Kultury wraz z filiami	Muzea wraz z filiami	Teatry	Biblioteki wraz z filiami	Kina	Galerie sztuki ³	Łącznie
Miasta na prawach powiatu							
Łódź	23	20	9	80	8	8	148
Skierniewice	2	2	0	5	1	1	11
Piotrków Trybunalski	1	1	0	3	1	0	6
Powiaty							
Sieradzki	11	4	0	38	0	0	53
wieluński	14	2	0	31	0	0	47
zgierski	10	1	0	33	0	0	44
piotrkowski	6	1	0	35	0	0	42
radomszczański	10	2	0	28	1	0	41
bełchatowski	19	2	0	18	1	0	40
kutnowski	10	5	0	23	1	0	39
opoczyński	16	1	0	19	1	0	37
tomaszowski	9	3	0	22	1	0	35
łowicki	7	2	0	19	1	0	29
wieruszowski	6	0	0	20	1	0	27

³ Wzięte pod uwagę zostały jedynie odrębne galerie sztuki, nie przynależące do domów/centrów kultury

pabianicki	9	1	0	16	1	0	27
skierniewicki	4	2	0	20	0	0	26
pajęczański	6	0	0	20	0	0	26
łódzki wschodni	11	0	0	11	1	0	23
zduńskowolski	6	1	0	15	1	0	23
łęczycki	5	1	0	14	1	0	21
łaski	5	1	0	13	1	0	20
poddębicki	2	1	0	16	0	0	19
rawski	3	1	0	11	1	0	16
brzeziński	2	2	0	7	0	0	11
Łącznie	197	56	9	517	23	9	811

źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.polskawliczbach.pl/>

W województwie łódzkim najwięcej pracowni specjalistycznych/kulturalnych, pozwalających zainteresowanym rozwijać się w różnych dziedzinach sztuki znajduje się w powiecie pabianickim, bełchatowskim oraz sieradzkim (wyłączając miasta na prawach powiatu). Z kolei najmniej jest ich w powiecie brzezińskim, rawskim oraz skierniewickim. W całym województwie łódzkim najwięcej jest pracowni, zlokalizowanych w domach i centrach kultury o charakterze plastycznym oraz muzycznym, w dalszej kolejności tanecznym. Zauważalny jest deficyt pracowni filmowych oraz fotograficznych

Tabela 05. **Pracownie specjalistyczne/kulturalne w województwie łódzkim, działające w domach i ośrodkach kultury w 2017 roku**

Powiat	plastyczne	muzyczne	taneczne	Fotograficzne	Filmowe	Łącznie
Miasta na prawach powiatu						
Łódź	16	15	16	3	3	53
Skierniewice	1	2	2	1	0	6
Piotrków Trybunalski	1	1	1	0	0	3
Powiaty						
sieradzki	5	7	6	0	0	18
wieluński	6	2	4	1	0	13
zgierski	5	2	5	1	1	14
piotrkowski	4	3	4	0	0	11
radomszczański	4	3	1	2	0	10

bełchatowski	9	6	2	2	1	20
kutnowski	5	6	4	0	0	15
opoczyński	2	3	2	1	1	9
tomaszowski	3	5	3	0	0	11
łowicki	5	2	3	0	0	10
wieruszowski	2	3	2	0	0	7
pabianicki	7	8	4	2	1	22
skierniewicki	1	2	2	0	0	5
pajęczański	3	3	3	1	1	11
łódzki wschodni	6	4	3	1	0	14
zduńskowolski	3	4	3	1	0	11
łęczycki	2	3	1	0	0	6
łaski	4	4	3	0	0	11
poddębicki	2	2	2	0	0	6
rawski	2	2	0	0	0	4
brzeziński	2	0	2	0	0	4
Łącznie	100	92	78	16	8	294

źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.polskawiliczbach.pl/>

W województwie łódzkim najwięcej grup artystycznych zlokalizowane jest w powiecie pabianickim, bełchatowskim, zgierskim oraz sieradzkim (wyłączając miasta na prawach powiatu). Z kolei najmniej jest ich w powiecie brzezińskim oraz poddębickim. W całym województwie łódzkim najwięcej jest grup tanecznych, w dalszej kolejności muzyczno-instrumentalnych oraz wokalnych.

Tabela 06. **Grupy artystyczne w województwie łódzkim, działające w domach i ośrodkach kultury w 2017 roku**

Powiat	teatralne	muzyczne- instrumental- ne	wokalne i chóry	folklorystyczn- e	taneczne	Łącznie
Miasta na prawach powiatu						
Łódź	21	24	28	6	44	123
Skierniewice	4	6	4	0	12	26
Piotrków Trybunalski	11	2	7	0	8	28
Powiaty						

sieradzki	7	19	19	12	22	79
wieluński	4	13	6	17	16	56
zgierski	5	8	13	17	29	72
piotrkowski	0	1	8	6	3	18
radomszczański	6	3	9	2	5	25
bełchatowski	12	30	13	4	13	72
kutnowski	10	4	7	19	23	63
opoczyński	5	12	3	18	7	45
tomaszowski	5	5	16	27	2	55
łowicki	1	9	7	9	2	28
wieruszowski	1	8	9	3	15	36
pabianicki	11	16	10	7	30	74
skierniewicki	0	3	6	5	6	20
pajęczański	1	2	4	5	6	18
łódzki wschodni	3	9	9	19	8	48
zduńskowolski	4	6	11	3	18	42
łęczycki	1	5	4	4	12	26
łaski	11	9	10	5	21	56
poddębicki	1	2	3	2	3	11
rawski	4	13	1	2	10	30
brzeziński	0	0	0	0	7	7
Łącznie	128	209	207	192	322	1058

źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.polskawliczbach.pl/>

Muzeum sztuki w latach 2016-2018 nawiązało 10 kluczowych partnerstw, dodatkowo włączyło 3 instytucje, jako uczestników sieci. Z kolei grantobiorcami było 14 instytucji kultury.

Tabela 07. **Instytucje kultury, z którymi poprzedni operator (Muzeum Sztuki) nawiązał relacje**

L.p.	Instytucja kultury
Kluczowy partner	
1.	Miejski Ośrodek Kultury w Konstantynowie Łódzkim
2.	Łowicki Ośrodek Kultury
3.	Miejski Dom Kultury w Opocznie

4.	Muzeum Ziemi Wieluńskiej
5.	Miejski Dom Kultury w Radomsku
6.	Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach
7.	MCK w Bełchatowie PGE Giganty Mocy
8.	Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. A. hr. Ostrowskiego
9.	Łaski Dom Kultury
10.	Kutnowski Dom Kultury
Uczestnicy sieci	
1.	Teatr Chorea
2.	Poleski Ośrodek Sztuki
3.	Teatr Szwalnia w Łodzi
Grantobiorcy	
1.	Gminna Biblioteka Publiczna w Buczku
2.	Gminna Biblioteka Publiczna w Gomunicach
3.	Luiza Łuszcz (Teatr Logos w Łodzi)
4.	Renata Libera (Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach)
5.	Ośrodek Kultury Górna
6.	Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. A. hr. Ostrowskiego (x2)
7.	Centrum Kultury Dziecka w Zgierzu
8.	Gminny Ośrodek Kultury w Rzeczycy
9.	Miejski Ośrodek Kultury w Konstantynowie Łódzkim
10.	Łaski Dom Kultury
11.	Gminna Biblioteka Publiczna w Budziszewicach
12.	Centrum Kultury i Sztuki w Bełchatowie
13.	Poleski Ośrodek Sztuki
14.	Biblioteka Publiczna im. J. Machulskiego w Aleksandrowie Łódzkim

Niestety w dostępnych dokumentach pochodzących od poprzedniego operatora, nie znaleziono informacji dotyczących tego, co Muzeum Sztuki chciało uzyskać dzięki nawiązanym relacjom. Nie ma także dostępu do pełnych danych, ilu animatorów kultury było włączonych w działania BMK 2016-2018. Jedynie na podstawie dostępnych raportów ewaluacyjnych można określić orientacyjną liczbę animatorów/edukatorów włączonych w działania BMK 2016-2018. Dostrzegalny jest fakt,

że z każdym kolejnym rokiem, udział w programie animatorów/edukatorów był mniejszy.

Tabela 08. **Liczba animatorów/edukatorów włączonych w działania BMK 2016-2018⁴**

2016	2017	2018
25	23	12

Obecni partnerzy Łódzkiego Domu Kultury w ramach BMK 2019-2021:

- Kutnowski Dom Kultury
- **Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach**
- **Miejski Dom Kultury w Radomsku**
- Miejskie Centrum Kultury w Bełchatowie
- **Miejski Dom Kultury w Opocznie**
- Miejskie Centrum Kultury w Tuszynie
- Miejski Dom Kultury w Zduńskiej Woli

Poprzedni Operator, Muzeum Sztuki zdiagnozował dwa problemy. Po pierwsze, na terenie Kutna (powiat kutnowski) pojawiła się **trudność z rekrutacją uczestników na szkolenia**. W związku z tym, w ramach BMK 2019-2021 należy zadbać o relację z podmiotami z powiatu kutnowskiego. Być może pomocne w tym przypadku będzie nawiązanie partnerstwa przez Łódzki Dom Kultury z Kutnowskim Domem Kultury. Po drugie, w trakcie poszukiwania partnerów poprzedni Operator (MS) napotkał **problemy w kontakcie z Sieradzkim Centrum Kultury i Miejskim Domem Kultury w Zduńskiej Woli**. Oba ośrodki odmówiły jakiegokolwiek współpracy. Wydaje się, że obecny operator (ŁDK) przełamał ten impas, ponieważ MDK w Zduńskiej Woli jest partnerem BMK na lata 2019-2021. Należy jednak przyjrzeć się ośrodkom i podmiotom z powiatu sieradzkiego oraz wypracować sposoby na utworzenie współpracy z jednostkami z tego powiatu.

⁴ Należy podkreślić, że zaprezentowane dane liczbowe mogą być niepełne.

Mapa instytucji oświaty w województwie

Ze względu na istotność udziału oświaty oraz nauczycieli w programie Bardzo Młoda Kultura, zdecydowano się na stworzenie listy tego typu placówek w województwie łódzkim, wraz z wyszczególnieniem relacji z poprzednim operatorem oraz instytucji wspomagających. Wydaje się to szczególnie ważne, ze względu na to, że dzieci i uczniowie szkół, są kluczowymi odbiorcami projektów kulturalnych i działań BMK.

Tabela 09. **Liczba placówek oświatowych i domów dziecka w województwie łódzkim**

Powiat	Szkoła podstawowa	Licea	Zespoły szkół	Domy dziecka	Łącznie
Miasta na prawach powiatu					
Łódź	152	76	77	134	339
Skierniewice	10	11	11	1	33
Piotrków Trybunalski	22	25	19	2	68
Powiaty					
sieradzki	56	12	18	3	89
wieluński	46	5	12	1	64
zgierski	52	18	21	5	96
piotrkowski	45	12	10	2	69
radomszczański	46	10	16	0	72
bełchatowski	38	16	16	2	72
kutnowski	40	17	19	2	78
opoczyński	50	13	12	1	76
tomaszowski	39	13	14	3	69
łowicki	38	6	14	0	58
wieruszowski	34	2	17	3	56
pabianicki	31	10	13	7	61
skierniewicki	35	3	5	2	45
pajęczański	28	4	5	1	38
łódzki wschodni	23	4	5	1	42
zduńskowolski	21	9	14	1	45
łęczycki	24	5	8	1	38
łaski	20	5	10	1	36
poddębicki	17	3	3	3	26

rawski	24	8	8	1	41
brzeziński	14	4	3	0	21
Łącznie	914	291	350	77	1632

źródło: <https://rspo.men.gov.pl/> oraz <http://www.pomoc.lodzkie.eu/page/>

Poprzedni Operator BMK 2016-2018 (Muzeum Sztuki w Łodzi) nawiązał relacje z dwoma placówkami oświaty w ramach grantów. Należy podkreślić, że dane mogą być niepełne, ponieważ obecnie Operatorem Programu jest Łódzki Dom Kultury i nie ma dostępu do danych całościowych.

Tabela 10. **Relacje MS z placówkami oświaty w ramach programu BMK 2016-2018**

L.p.	Placówka Oświaty
Kluczowy partner	
0	Brak partnerów
Uczestnicy sieci	
	Brak danych
Grantobiorcy	
1.	Aneta Rogalska-Marasińska (Akademia Muzyczna w Łodzi)
2.	Państwowa Szkoła Muzyczna im. Fryderyka Chopina w Skierniewicach

W województwie łódzkim najwięcej instytucji wspomagania oświaty zlokalizowane jest w Łodzi, powiecie pabianickim, bełchatowskim oraz tomaszowskim.

Tabela 11. **Liczba instytucji wspomagania oświaty w województwie łódzkim**

Powiat	ODN/WOD N/ODiDZ	PDN	CKU	NPKUiP	Łącznie
Miasta na prawach powiatu					
Łódź	2	14	5	103	124
Skierniewice	1	1	0	3	5
Piotrków Trybunalski	1	1	2	7	11
Powiaty					
sieradzki	2	0	2	2	6
wieluński	1	0	0	7	8
zgierski	3	0	0	1	4
piotrkowski	0	0	0	0	0

radomszczański	2	0	1	9	12
bełchatowski	0	1	1	13	15
kutnowski	0	0	1	2	3
opoczyński	0	0	1	4	5
tomaszowski	2	1	2	10	15
łowicki	0	0	2	1	3
wieruszowski	0	0	0	0	0
pabianicki	1	1	0	16	18
skierniewicki	0	0	0	0	0
pajęczański	0	0	0	0	5
łódzki wschodni	0	0	0	0	0
zduńskowolski	1	1	1	2	5
łęczycki	0	0	2	0	2
łaski	0	0	0	0	0
poddębicki	0	1	0	2	3
rawski	0	0	0	0	0
brzeziński	0	0	0	0	0
łącznie	16	21	20	182	244

źródło: <https://rspo.men.gov.pl/>

Muzeum Sztuki **nawiązało współpracę** w ramach programu BMK 2016-2018 z **Wojewódzkim Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi**. Łódzki Dom Kultury na lata 2019-2021 nawiązał partnerstwo z WODN Łódź oraz WODN w Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu oraz Skierniewicach.

Niestety, w dokumentach diagnostycznych oraz ewaluacyjnych poprzedniego operatora, nie znaleziono informacji dotyczących tego, z iloma nauczycielami podjęto współpracę w ramach BMK 2016-2018, ani jakie czynniki w największym stopniu utrudniają współpracę.

Mapa sieci BMK w województwie

Najwięcej organizacji pozarządowych w województwie łódzkim znajduje się w powiecie zgierskim, sieradzkim oraz bełchatowskim. Z kolei najmniej z nich zlokalizowane jest w powiecie pajęczańskim oraz brzezińskim. Poniższa tabela

przedstawia szczegółowy rozkład liczbowy NGO z podziałem na trzy kategorie: kultura, sztuka i tradycja, edukacja i wychowanie oraz rozwój lokalny.

Tabela 12. Liczba organizacji pozarządowych w województwie łódzkim.

Powiat	Kultura, sztuka, tradycja	Edukacja, wychowanie	Rozwój lokalny	Łącznie
Miasta na prawach powiatu				
Łódź	441	298	145	884
Skierniewice	15	14	14	43
Piotrków Trybunalski	30	30	20	80
Powiaty				
sieradzki	22	15	42	79
wieluński	21	5	35	61
zgierski	37	28	48	113
piotrkowski	13	11	31	55
radomszczański	26	6	43	75
bełchatowski	22	14	51	87
kutnowski	26	18	29	73
opoczyński	17	10	25	52
tomaszowski	30	16	29	75
łowicki	12	15	21	48
wieruszowski	12	5	14	31
pabianicki	32	13	26	71
skierniewicki	8	5	28	41
pajęczański	3	6	14	23
łódzki wschodni	11	12	29	52
zduńskowolski	19	11	21	51
łęczycki	8	8	19	35
łaski	13	7	20	40
poddębicki	8	4	22	34
rawski	11	16	16	43
brzeziński	7	5	15	27
Łącznie	844	572	757	2173

źródło: <https://spis.ngo.pl/>

Poprzedni Operator BMK 2016-2018 (Muzeum Sztuki w Łodzi) nawiązał relacje z dwoma organizacjami pozarządowymi (w tym z jedną z nich jako kluczowy partner, a z drugą jako uczestnik sieci). Z kolei grantobiorcami było 10 organizacji pozarządowych.

Tabela 13. **Organizacje pozarządowe, z którymi poprzedni operator BMK (Muzeum Sztuki) nawiązał relacje.**

L.p.	NGO
Kluczowy partner	
1.	Lokalna Grupa Działania „Prym” w Parzęczewie
Uczestnicy sieci	
1.	Towarzystwo Przyjaciół Skierniewic
Grantobiorcy	
1.	Stowarzyszenie Pamięć-Tożsamość-Rozwój
2.	Fundacja Pasaże Pamięci
3.	Fundacja EIKON
4.	Fundacja In Blanco
5.	Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych „Sprawni Inaczej”
6.	Łódzka Akademia Dramy
7.	Fundacja Kontra/Banda
8.	Stowarzyszenie Edukacyjno-Kulturalne Venae Artis
9.	Towarzystwo Przyjaciół Skierniewic
10.	Fundacja Młodzi Propagują Sztukę

Łódzki Dom Kultury na lata 2019-2021 nawiązał partnerstwo ze Stowarzyszeniem - Lokalna Grupa Działania "Ster" oraz Stowarzyszeniem *Dolina Pilicy*.

Pozostali współpracownicy/uczestnicy sieci BMK 2016-2018:

- Carnival (Otwarta Przestrzeń Cyrkowa) ; (prowadzenie warsztatu/szkolenia)
- światozmieniaczka Anna Książek (prowadzenie warsztatu/szkolenia)
- Rafał Mikołajewski (prowadzenie warsztatu)
- Hanna Jastrzębska-Gzella (prowadzenie szkolenia)

- Anna Ciszowska (prowadzenie warsztatu)
- Jacek Grudzień (prowadzenie warsztatu)
- Monika Kolasa-Hladikova (prowadzenie warsztatu)
- Justyna Czarnota z Warszawy (jury konkursu grantowego)
- Marcin Koziński z Białegostoku (jury konkursu grantowego)
- Magdalena Kreis z Wrocławia (jury konkursu grantowego)
- Karolina Sikorska z Poznania (jury konkursu grantowego)
- Mirosław Skrzypczyk ze Szczekocina (jury konkursu grantowego oraz prowadzący warsztat)
- Paweł Korbus (jury konkursu grantowego)
- Agnieszka Pająchkowska (jury konkursu grantowego)
- Karolina Vysata (jury konkursu grantowego)
- Anna Wotlińska z Warszawy (jury konkursu grantowego)
- Maciej Zabierowski z Oświęcimia (jury konkursu grantowego)
- Magdalena Gaj-Nowicka (grantobiorca oraz prowadząca warsztat)
- Anna Lehmann (grantobiorca)
- Konstantynowskie Centrum Pomocy Rodzinie (grantobiorca)
- Marta Kopińska (grantobiorca)
- Dorota Wodnicka (grantobiorca)
- Hanna Jasińska i Marcin Piotrowski (grantobiorcy)
- Stowarzyszenie Młodzieży i Osób z Problemami Psychicznymi, Ich Rodzin i Przyjaciół Pomost (grantobiorca)
- Roman Batko Consulting (przeprowadzenie diagnozy)

Na szkoleniach w 2017 roku w roli inicjatorów lub partnerów pojawiły osoby, nie związane z kulturą:

- stomatolog
- psycholożka
- pracownicy firm komercyjnych
- pracownik stacji Sanepidu
- ubezpieczyciel
- pracownice Urzędu Miasta (z departamentu niezwiązanego z kulturą i edukacją)

Na terenie województwa łódzkiego nie tylko Łódzki Dom Kultury udziela dofinansowania na zadania z zakresu edukacji kulturowej. Inne instytucje kultury, tworzące programy dotacyjne kierują jednak swoją ofertę w tym zakresie do lokalnej społeczności, nie jak Operator BMK - do wszystkich z województwa. Z pewnością wynika to z małego budżetu innych instytucji oraz z dbałości o rodzime więzi. Warto podkreślić, że podmioty kulturalne udzielające środków finansowych na działania z zakresu edukacji kulturowej mają nawiązane partnerstwo z ŁDK w ramach Programu BMK lub współpracują ze sobą od wielu lat.

Tabela 14. **Podmioty udzielające (poza Operatorem BMK) środków finansowych (dotacji, grantów) na zadania z zakresu edukacji kulturowej.**

Podmiot	Program
CKiS Skierniewice	Małe Granty Kultury - Celem konkursu jest nawiązanie współpracy oraz budowa relacji partnerskich i form współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi, grupami nieformalnymi i osobami fizycznymi a Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach – poprzez wspieranie autorskich projektów z dziedziny kultury.
MDK w Radomsku	Małe Granty MDK - wsparcie autorskich projektów kulturalnych dla mieszkańców Radomska poprzez sfinansowanie kosztów przedsięwzięć kulturalnych. Celem konkursu jest budowanie i wzmocnienie relacji partnerskich i form współpracy między Miejskim Domem Kultury w Radomsku a lokalną społecznością oraz wspieranie inicjatyw kulturalnych niekomercyjnych angażujących mieszkańców Radomska.
Łowicki Ośrodek Kultury	Małe granty - Celem konkursu jest wzmocnienie relacji partnerskich i form współpracy między Łowickim Ośrodkiem Kultury a organizacjami pozarządowymi i podmiotami indywidualnymi, działającymi na rzecz kultury miasta Łowicza oraz wspieranie autorskich projektów z dziedziny kultury.
Ośrodek Kultury Górna w Łodzi	Wykaż inicjatywę - Ideą konkursu jest zaproszenie do Ośrodka Kultury Górna tych osób, w których drzemie „duch aktywisty” czy autentyczna pasja - choć niekiedy „schowana do szuflady”. Każdy mieszkaniec Łodzi może wziąć udział poprzez zgłoszenie pomysłu na wydarzenie, jakiego jego zdaniem w Łodzi brakuje. Celem zadania jest angażowanie mieszkańców Łodzi w tworzenie oferty kulturalnej lokalnego domu kultury, nawiązanie autentycznej relacji z mieszkańcami poprzez wspólną realizację wydarzeń, wzmocnianie potencjału partycypacyjnego i otwartości Ośrodka Kultury na potrzeby kulturotwórcze i inicjatywy mieszkańców.

źródło: opracowanie własne

Charakter sieci, którą Łódzki Dom Kultury zaczął budować wraz z podmiotami/osobami zaproszonymi do współpracy ma charakter partnerski. Opiera się na założeniach wymiany wspólnych doświadczeń, wskazówek, zebraniu doświadczenia czy wspomaganiu osób, które wchodzi do jakiegoś programu zewnętrznego po raz pierwszy. Bycie w sieci wspierania edukacji kulturowej polega na wzajemnej pomocy, dzięki której można realizować różnorakie działania

szybciej, lepiej, z większym natężeniem. W konsekwencji kolejne lata pracy w zakresie kultury zaowocują bogatszą wiedzą, ofertą oraz wzajemnym zaufaniem, przekonaniem, że podmioty w województwie mogą na sobie polegać.

III Obszar: Obszary strategicznej interwencji w skali województwa w ramach BMK

Obszary z dużym potencjałem rozwoju edukacji kulturowej oraz obszary problemowe wymagające wsparcia w zakresie edukacji kulturowej:

Najwięcej spotkań sieciujących, szkoleń i realizacji projektów grantowych w ramach BMK 2016-2019 odbyło się w Łodzi, Skierniewicach oraz powiecie tomaszowskim.

Tabela 15. **Liczba spotkań sieciujących/szkoleń oraz grantów BMK 2016-2018**

Powiat	Spotkania sieciujące/szkolenia	Projekty grantowe/regrantowe	Łącznie
Łódź	6	10	16
Skierniewice	5	3	8
Piotrków Trybunalski	0	0	0
sieradzki	0	0	0
wieluński	2	1	3
zgierski	1	3	4
piotrkowski	0	1	1
radomszczański	3	1	4
bełchatowski	4	0	4
kutnowski	2	0	2
opoczyński	2	0	2
tomaszowski	3	5	8
łowicki	1	0	1
wieruszowski	0	0	0
pabianicki	2	3	5
skierniewicki	0	1	1
pajęczański	0	0	0
łódzki wschodni	0	0	0
zduńskowolski	0	0	0

łęczycki	0	0	0
łaski	3	2	5
poddębicki	0	0	0
rawski	0	0	0
brzeziński	0	0	0
łącznie	34	30	64

źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.koalicjekultury.pl/>

W działaniach BMK 2016-2018 nie brało udziału aż **9 powiatów** (sieradzki, wieruszowski, pajęczański, łódzki wschodni, zduńskowolski, łęczycki, poddębicki, rawski, brzeziński) oraz **1 miasto na prawach powiatu** (Piotrków Trybunalski). Obecny Operator (ŁDK), z powiatów, które nie współpracowały z Muzeum Sztuki (poprzedni operator) nawiązał partnerstwo z powiatem sieradzkim, łódzkim wschodnim, zduńskowolskim oraz Piotrkowem Trybunalskim. W związku z tym, obecnie pozostaje **6 powiatów** z województwa łódzkiego nie włączonych w działania BMK. Należy skupić się na przyczynach i rozwiązaniach, dzięki którym omawiane powiaty mogłyby włączyć się do działań z zakresu programu Bardzo Młoda Kultura. Z pewnością powodem nie jest odległość czy rozmieszczenie terytorialne (powiaty nie włączone w działania zlokalizowane są w różnych miejscach (centrum, południe, zachód, wschód, północ województwa łódzkiego)). Z kolei uczestnicy warsztatu badawczego wskazali na małe zaangażowanie do współpracy, a tym samym rozwoju działań z obszaru edukacji kulturowej wskazali na powiat pajęczański, łęczycki, brzeziński i wieruszowski. Ich zdaniem, to właśnie odległość i związane z nią koszty podróży powodują pewnego rodzaju opieszałość w nawiązywaniu wspólnych działań.

Niestety, autorzy diagnozy nie są w stanie określić, dlaczego podmioty do których wystosowano zaproszenie w ramach Programu BMK 2016-2019 nie wzięły udziału w projekcie (poprzednim Operatorem było Muzeum Sztuki).

Powiaty, z których osoby czy dane podmioty można określić mianem członka sieci MDK to: Łódź, Skierniewice, Piotrków Trybunalski, powiat wieluński, zgierski, piotrkowski, radomszczański, bełchatowski, kutnowski, opoczyński, tomaszowski, łowicki, pabianicki, skierniewicki, łaski.

Dobre praktyki związane z wdrażaniem edukacji kulturowej zauważalne są w instytucjach kultury, bibliotekach oraz muzeach na terenie województwa łódzkiego. Wydaje się, że te trzy typy placówek mogą doskonale się uzupełniać, co wpływa na realizację większej ilości ciekawszych warsztatów, zajęć, projektów. Dobre praktyki dostrzegalne są także w niepublicznych szkołach oraz przedszkolach prywatnych, które nie są obciążone procedurami w takim stopniu, jak szkoły publiczne dzięki czemu posiadają więcej możliwości w realizacji i wspieraniu dodatkowych działań. Uczestnicy warsztatu badawczego przyznali, że przykładem dobrych praktyk wdrażających EK jest Centrum Kultury Dziecka w Zgierzu (filia MOK), które wzięło udział w projekcie szkoleniowym Narodowego Centrum Kultury - „Zaproś nas do siebie”, który jest projektem szkoleniowym. Zakłada uczenie się poprzez poznawanie dobrych praktyk, wymianę doświadczeń oraz budowanie relacji między uczestnikami. To wszystko podczas kilku miesięcy wizyt studyjnych, warsztatów, konsultacji z ekspertami oraz spotkań zespołowych. Według uczestników WB - CKD w Zgierzu znakomicie wykorzystało doświadczenie zebrane podczas programu i zainspirowało innych do wielu działań.

Zarówno na podstawie danych liczbowych, jak i doświadczeń Łódzkiego Domu Kultury oraz jego partnerów można wskazać obszary województwa, które wymagają szczególnych działań promocyjnych względem idei edukacji kulturowej. Należą do nich następujące powiaty: pajęczański, sieradzki, łęczycki, brzeziński oraz wierszowski. Dodatkowo, tego rodzaju działania należy wyśtosować wobec placówek oświaty oraz organizacji pozarządowych w całym województwie łódzkim.

IV Obszar: Diagnoza potrzeb odbiorców ostatecznych (dzieci i młodzieży) w zakresie edukacji kulturowej

Jakich odbiorców ostatecznych wspiera BMK

Tabela 16. **Miejsca i rodzaj odbiorców projektów grantowych w latach 2016-2018**

Miejscowość	Odbiorcy
Parzęczew (pow. zgierski)	20 uczniów gimnazjum
Tomaszów Mazowiecki (pow. tomaszowski)	Uczniowie gimnazjum oraz seniorzy
	Brak określenia grupy
	Dzieci, młodzież oraz dorośli (bez określenia wieku)
Gmina Buczek (pow. łaski)	Dzieci, młodzież, dorośli (brak określenia wieku)
Gomunice (pow. radomszczański)	Dzieci z klas I-III szkoły podstawowej

Łódź (miasto na prawach powiatu)	Studenci pedagogiki i 20 podopiecznych Centrum Wsparcia Terapeutycznego Świetlicy Podwórkowej
	Uczniowie liceum ogólnokształcącego
	Dzieci z klas IV-VI szkoły podstawowej z oddziałem integracyjnym
	Dzieci i młodzież niewidząca i słabowidząca (brak określenia wieku)
	Uczniowie łódzkich szkół (brak określenia wieku)
	Dzieci z dzielnicy Stare Polesie (bez określenia wieku)
	Uczniowie szkół z dzielnicy Olechów (bez określenia wieku)
	Nauczyciele i edukatorzy, uczniowie liceum
	Wolontariusze
Konstantynów Łódzki (pow. pabianicki)	Dzieci w wieku 2-4 lata
	Dzieci i młodzież
	Podopieczni Centrum Pomocy Rodzinie (brak określenia wieku)
Skierniewice (miasto na prawach powiatu)	Podopieczni szkół, w których uczą się dzieci z podwójnym obywatelstwem (brak określenia wieku)
	Uczniowie szkoły podstawowej oraz szkoły zawodowej
Aleksandrów Łódzki (pow. zgierski)	Projekt międzypokoleniowy aktywizujący seniorów (brak określenia wieku)
Wola Pękoszowska (pow. skierniewicki)	Lokalna społeczność (brak określenia wieku)
Bogusławice (pow. piotrkowski)	Dzieci (brak określenia wieku)
Powiat wieluński (Wieluń, Mokrsk, Olewin)	Uczniowie zespołu szkół oraz świetlicy środowiskowej
Zgierz (powiat zgierski)	Dzieci ze zgierskich świetlic opiekuńczo-wychowawczych
Rzeczyca (pow. tomaszowski)	Dzieci i młodzież
Pabianice (pow. pabianicki)	Wolontariusze
Łask (pow. łaski)	Brak określenia wieku
Budziszewice (pow. tomaszowski)	Dzieci szkoły podstawowej i dorośli

Jak wynika z powyższej tabeli, w ramach projektów grantowych zrealizowano działania w dwóch miastach na prawach powiatu - Łódź oraz Skierniewice i siedmiu powiatach - zgierski, łaski, radomszczański, pabianicki, piotrkowski, wieluński,

tomaszowski. Zauważalna jest powtarzalność grantów 2016-2018 pod względem lokalizacji, czego skutkiem był brak działań w 14 powiatach i 1 mieście na prawach powiatu. Łódzki Dom Kultury nie ma jednak danych dotyczących tego, czy z pominiętych powiatów osoby lub podmioty startowały w konkursie grantowym. Trzeba jednak w latach 2019-2021 przyjrzeć się sytuacji powiatów nie uczestniczących w konkursach grantowych z poprzedniej edycji BMK i wypracować metody zachęcające instytucje oraz animatorów z tych terenów do udziału w konkursach i działań z zakresu edukacji kulturowej.

Działania z zakresu edukacji kulturowej, które obecnie realizuje Łódzki Dom Kultury i jego partnerzy kierowane są do dzieci i młodzieży w każdym wieku (zaczynając od 2-latków). Istnieją także zajęcia bądź projekty kierowane do odbiorców ze środowisk wykluczonych, aby dać szansę dostępu do kultury wszystkim.

Dzieci i młodzież pochodzą z bardzo różnych środowisk. Do wszystkich grup stosuje się podobne metody wsparcia, takie jak konkursy, przeglądy, festiwale, ciekawa oferta. Aby móc dotrzeć do dzieci i młodzieży z różnorodnym zasobem kulturowym, swoją ofertę, zarówno ŁDK, jak i partnerzy kierują do szkół.

Największą popularnością cieszą się aktywizujące formy pracy z odbiorcami. W ramach dobrych praktyk można tutaj wskazać organizowanie wycieczek i wyjazdów oraz prace warsztatowe, po których dzieci i młodzież mogą zabrać swoją pracę do domu lub po prostu czynne uczestnictwo w zajęciach. Trudne wydają się teoretyczne formy pracy, które często nie są w stanie zainteresować młodych odbiorców. Problematyczny wydaje się także wiek 14-18 lat. Zarówno z doświadczenia operatora i partnerów, jak i przeprowadzonego desk researchu wynika, że jest to grupa niechętnie uczestnicząca w działaniach związanych z obszarem kultury.

Sposoby dotarcia do różnych grup odbiorców jeżeli się różnią, to tylko ze względu na wiek potencjalnych beneficjentów. Można wskazać kilka metod, które się sprawdzają. Należą do nich zarówno nowoczesne kanały (Internet), z których chętnie korzysta młodzież i osoby dorosłe, jak i tradycyjne formy, do których odbiorcy są przyzwyczajeni (np. plakaty, ogłoszenia parafialne). Język komunikacji z reguły jest bezpośredni. Bardziej oficjalny ton przybierają powiadomienia do szkół oraz seniorów.

Tabela 17. **Sprawdzone kanały komunikacji z odbiorcami.**

Metoda	Grupa
Przesłanie oferty i katalogów do szkół oraz przedszkoli	Dzieci i młodzież
Internet (facebook, strona internetowa placówki)	Młodzież, dorośli
Plakaty, ulotki	Wszyscy
Ogłoszenia parafialne	Dorośli, seniorzy
Newsletter oraz przypomnienia sms-owe	Dorośli, seniorzy

Jak wygląda wsparcie odbiorców ostatecznych w ramach działań i zasobów operatora regionalnego

Operatorowi zależy na poszerzeniu dostępu do kultury dzieciom i młodzieży. Konkurs grantowy wydaje się idealnym rozwiązaniem zarówno do realizacji nowych działań kierowanych do dzieci i młodzieży, jak i zachęci do dzielenia się swoimi pomysłami i doświadczeniami. Dobrą praktyką jest także zorganizowanie 14 zaplanowanych warsztatów, które są bezpośrednią formą kontaktu i spotkań. Operator chciałby także rozpoznać środowisko szkolne oraz organizacje pozarządowe działające na terenie województwa łódzkiego. Swoją rolę ma zamiar osiągnąć dzięki tworzonej bazie kultury na platformie internetowej bmklodzkie.pl

Miarą sukcesu wsparcia w dofinansowywanych projektach wydaje się wzajemna współpraca, posilkowanie się doświadczeniem innych instytucji, wymiana doświadczeń. Cenne wydaje się także wykorzystanie siatki połączeń w przyszłych projektach.

Zarówno Operator BMK 2019-2021, jak i jego partnerzy w projekcie mają duży potencjał w odniesieniu do wspierania edukacji kulturowej. Mogą się podzielić swoją przestrzenią, salami widowiskowymi, zapleczem technicznym i sprzętowym na wysokim poziomie, opieką organizacyjną, merytoryczną, pomocą instruktorską. Dodatkowo Łódzki Dom Kultury obowiązuje się dawać wsparcie w zakresie sprawności organizacyjnej oraz finansowej. Potencjał całej sieci BMK dostrzegalny jest także we wzajemnej promocji zarówno działań, jak i idei Bardzo Młodej Kultury.

Zespół BMK jest nowy, zaczyna dopiero drogę z Programem (w poprzedniej edycji operatorem było Muzeum Sztuki). W związku z tym, na obecnym etapie trudno jest określić informacje dotyczące odbiorców Programu. Z całą pewnością, już na początkowym etapie zauważalny jest trudny kontakt z oświatą, co widać po

pierwszym spotkaniu sieciującym zorganizowanym w Kutnowskim Domu Kultury (na spotkaniu nie pojawił się ani jeden nauczyciel). Może to wynikać z trwającego okresu wakacyjnego. Operator ma nadzieję, że mimo ograniczenia godzinowego i braku chęci dyrekcji odnośnie zwalniania swojej kadry w czasie pracy na różne aktywności, uda się ich zachęcić przedstawicieli szkół oraz przedszkoli do udziału w kolejnych spotkaniach, warsztatach i konkursie grantowym.

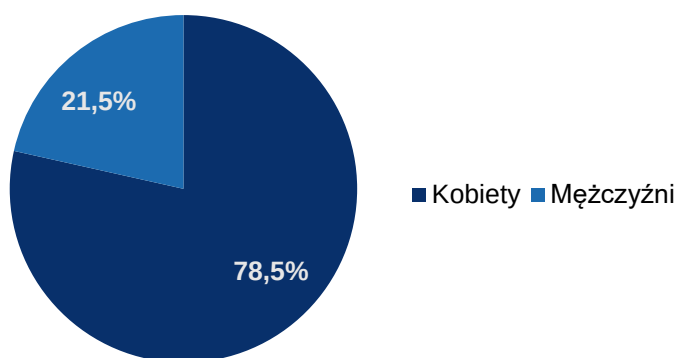
Wyniki badania ilościowego

W ramach diagnozy, Łódzki Dom Kultury zdecydował się na przeprowadzenie wywiadu kwestionariuszowego metodą CAWI z przedstawicielami instytucji kultury, placówek oświaty oraz NGO, w celu oszacowania kondycji edukacji kulturalnej, rozpoznania struktury pracy animatorów oraz możliwości współpracy i jej oceny w województwie łódzkim.

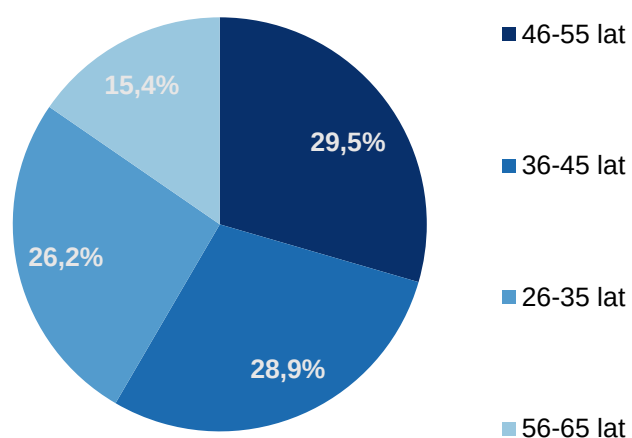
Opis grupy badawczej

Większość respondentów, to kobiety (78,5%). W grupie badawczej przeważają osoby w wieku 46-55 lat (29,5%), 36-45 lat (28,9%) oraz 26-35 lat (26,2%).

Wykres 01. **Płeć**

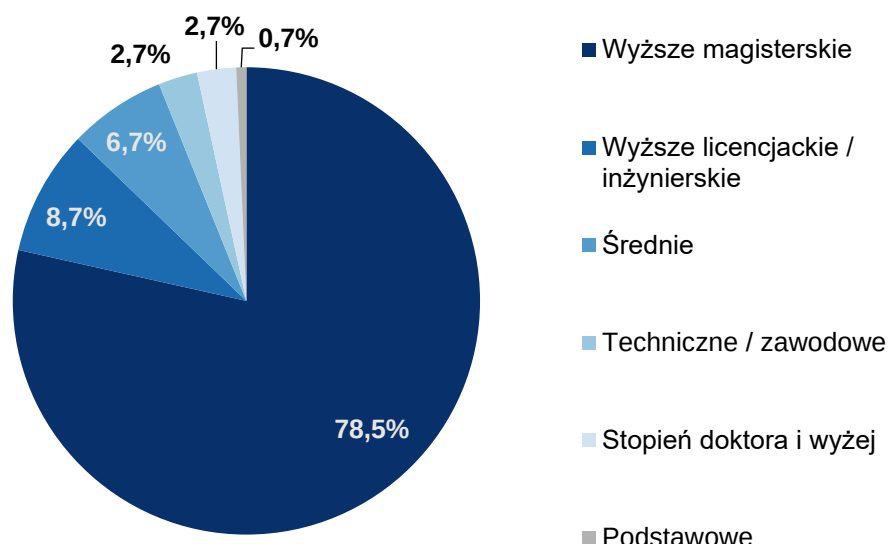

Wykres 02. **Wiek**

Zdecydowana większość badanych posiada wykształcenie wyższe magisterskie (78,5%). Pozostali respondenci zdobyli wykształcenie wyższe licencjackie/inżynierskie - 8,7%, średnie - 6,7%, techniczne/zawodowe - 2,7%, stopień doktora i wyżej - 2,7% oraz podstawowe - 0,7%.

Wykres 03. **Wykształcenie**

Najwięcej spośród badanych ukończyło pedagogikę - 22%, zarządzanie - 16,3%, filologię polską - 11%, kulturoznawstwo - 7% oraz bibliotekoznawstwo i informację naukową - 7%. Inne, pojedyncze wskazania to: archeologia, logopedia, nauczanie wczesnoszkolne, taniec, praca socjalna, turystyka i rekreacja, matematyka, prawo i organizacja produkcji filmowej, filologia rosyjska, ASP, teatrologia, wiedza o kulturze, geografia, biologia, biotechnologia, aktorstwo.

Tabela 18. **Ukończony kierunek studiów**

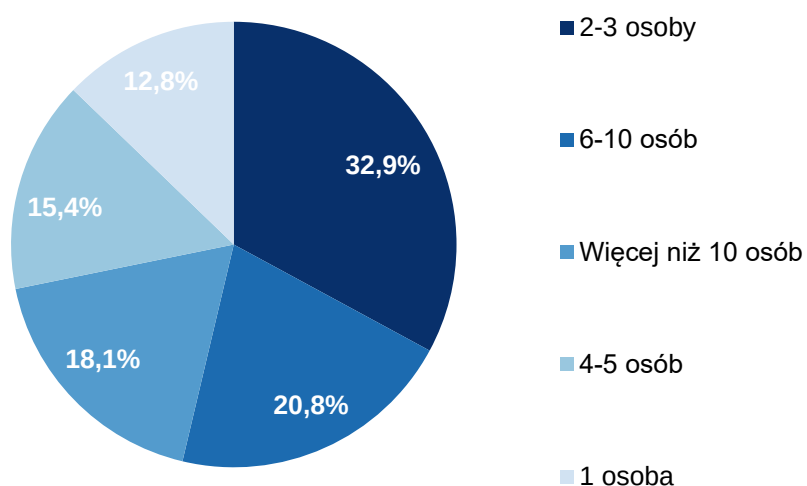
Kierunek studiów	%
Pedagogika	22%
Zarządzanie	16,3%
Filologia polska	11%
Kulturoznawstwo	7%
Bibliotekoznawstwo i informacja naukowa	7%
Historia	4%
Edukacja kulturowa	3,4%

Filologia angielska	3,4%
Animacja	3%
Administracja	2,3%
Socjologia/etnologia	2,3%
Edukacja muzyczna	2,3%
Historia sztuki	1,7%
Ekonomia	1,7%
PR	1,1%
Edukacja wizualna	1,1%
Muzykologia	1,1%
Inne, pojedyncze wskazania	9,3%

W podmiotach i instytucjach, których pracownikami są respondenci, najczęściej za edukację / animację kulturową odpowiadają 2-3 osoby (32,9%).

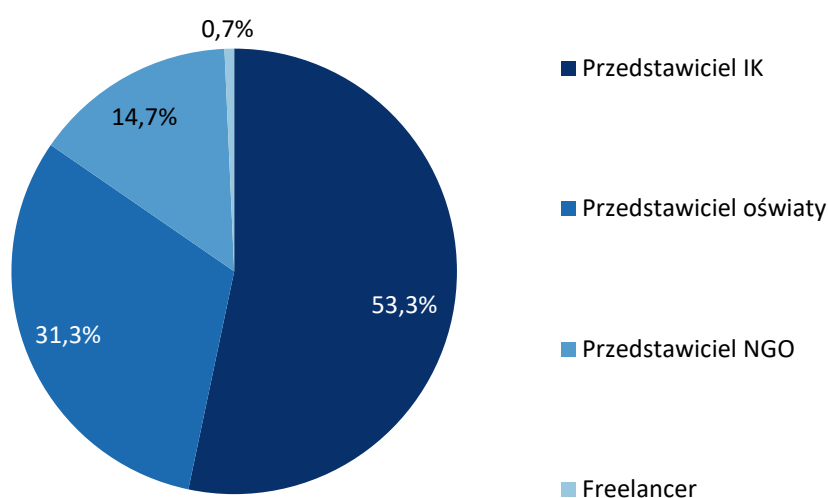
W stosunkowo wielu podmiotach taką funkcję pełni od 6 do 10 osób (20,8%) oraz więcej niż 10 osób (18,1%). Najmniej badanych wskazało, że w ich miejscu pracy edukacją/animacją kulturową zajmuje się od 4 do 5 osób (15,4%) oraz 1 osoba (12,8%).

Wykres 04. **Ilość pracowników zajmujących się edukacją/animacją kulturową**

W badaniu wzięło udział 53,3% przedstawicieli i animatorów instytucji kultury, 31,3% przedstawicieli placówki oświaty, 14,7% przedstawicieli organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością edukacyjno-kulturalną oraz 0,7% freelancerów.

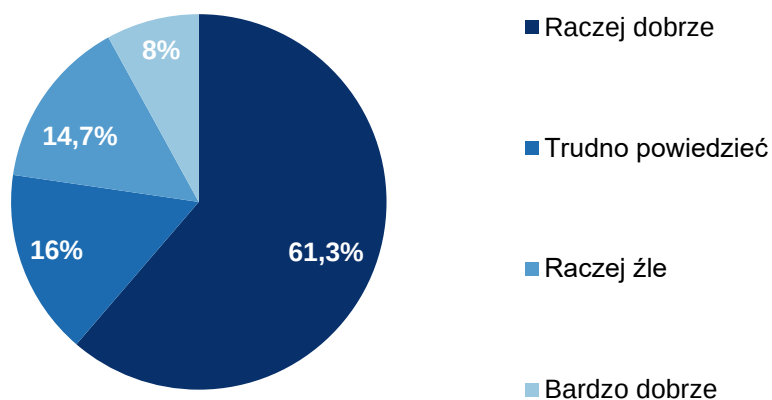
Wykres 05. **Przynależność do grupy**

Wyniki badania

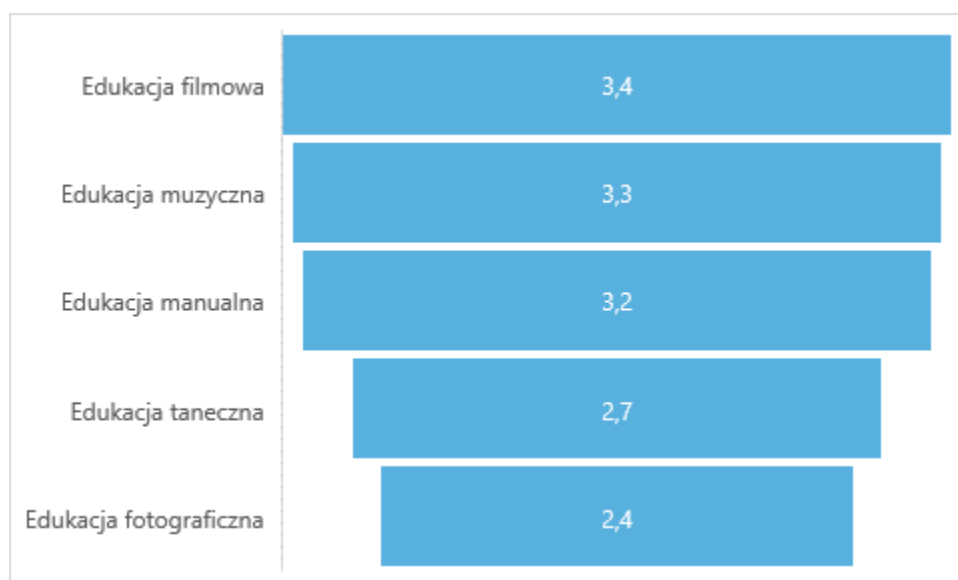
Pozytywnym aspektem, wydaje się być fakt że 69,3% respondentów ocenia kondycje edukacji kulturowej w województwie łódzkim bardzo dobrze (8%) i raczej dobrze (61,3%). Należy podkreślić, że żaden z badanych nie ocenia stanu edukacji kulturowej w regionie jako bardzo zły.

Wykres 06. **Ocena kondycji edukacji kulturowej w województwie łódzkim**

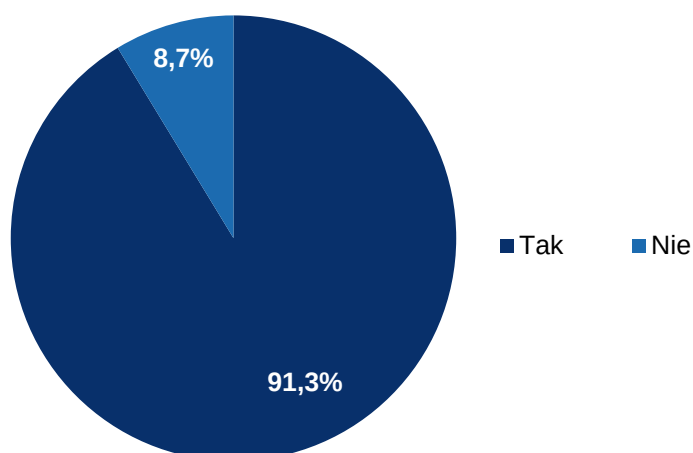
Respondenci zostali poproszeni o uporządkowanie rodzajów edukacji kulturowej pod względem ich jakości w województwie łódzkim. Typ edukacji znajdujący się najwyżej zestawienia otrzymywał 5 punktów, a ten oceniony najgorzej – 1 pkt. Najlepszą ocenę badanych uzyskała edukacja filmowa (3,4 średniej), a najgorszą edukacja fotograficzna (2,4 średniej).

Wykres 07. **Ocena jakości rodzajów edukacji kulturowej w województwie łódzkim**

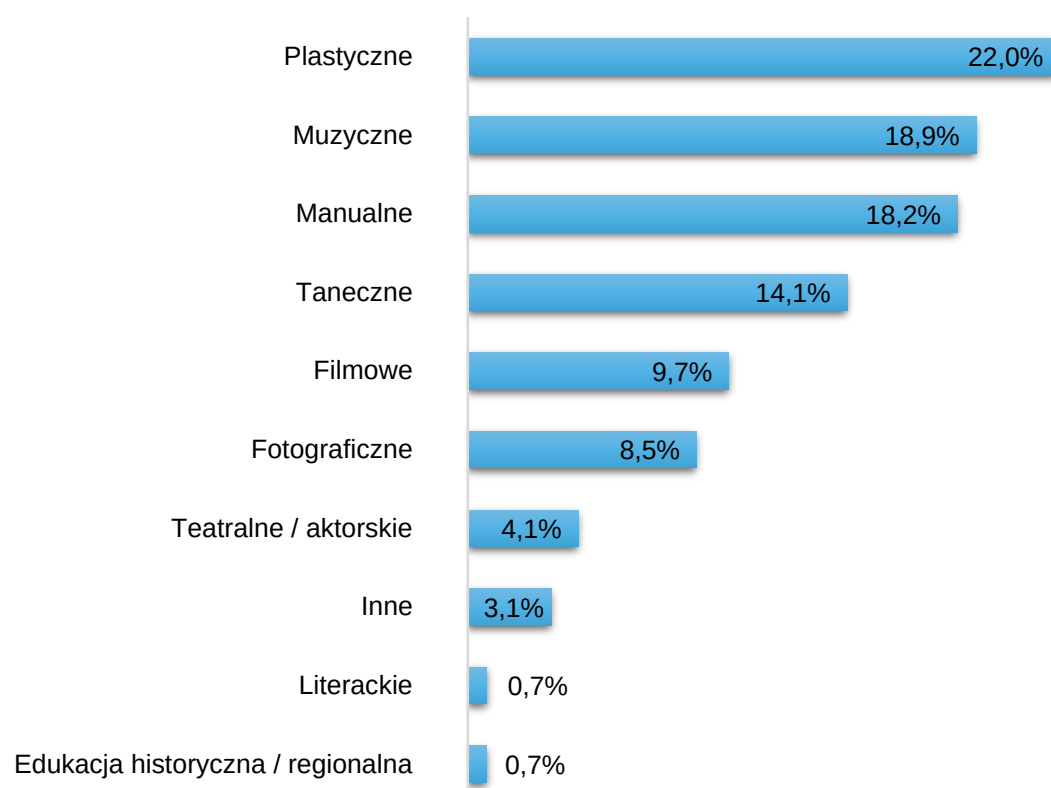
Aż 9 na 10 podmiotów / instytucji (91,3%), reprezentowanych przez respondentów, realizowało działania animacyjno/edukacyjno-kulturalne w przeciągu ostatnich 5 lat.

Wykres 08. **Realizacja działań animacyjnych/edukacyjno- kulturalnych**

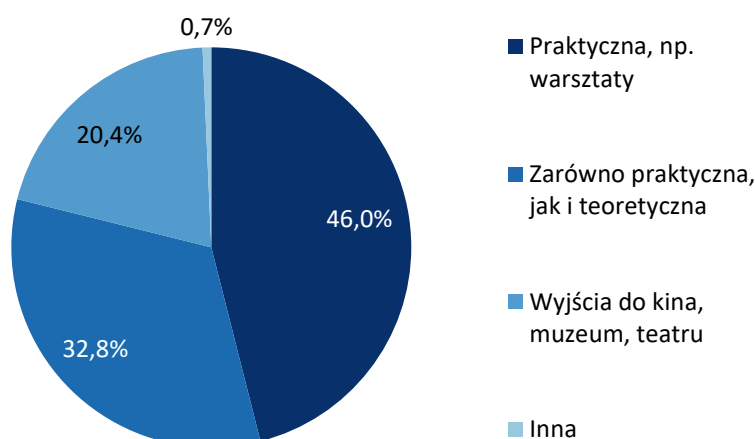
Działania animacyjne/edukacyjno-kulturalne realizowane przez podmioty oraz instytucje, to przede wszystkim zajęcia plastyczne (22%), muzyczne (18,9%) i manualne (18,2%). Wśród odpowiedzi znalazły się działania, które nie były dostępne w kafeterii, a także pojedyncze wskazania, zaliczone do grupy „inne” (3,1%): *zajęcia przyrodnicze, warsztaty/działania oparte na wiedzy, integracyjne, kulinarne, sztuki wizualne, edukacja czytelnicza, grywalizacja, mieszkanie, łączące różne działania, rytmika, gimnastyka korekcyjna, język angielski, robotyka, Mały Edison, spotkania autorskie dla dorosłych i dla dzieci, międzykulturowe, tyflograficzne.*

Wykres 09. **Rodzaj realizowanych działań animacyjnych/edukacyjno-kulturalnych**

Respondenci w swojej pracy najczęściej sięgają po praktyczną formę pracy (46%). Należy podkreślić, że żaden z badanych nie wybrał odpowiedzi „Teoretyczną, np. wykłady”. Dodatkowo, jeden z badanych wskazał inną formę pracy, precyzując – *jako specjalista ds. edukacji opieram się na spektaklach i warsztatach problemowych, także arteterapeutycznych.*

Wykres 10. **Najczęściej wybierana forma pracy**

Według respondentów, realizowaniu działań edukacyjnych/animacyjnych sprzyja przede wszystkim możliwość współpracy w tym zakresie z innymi podmiotami (56,2%), a także radość i rozwój dzieci oraz młodzieży (45,3%). Część badanych nie znalazła satysfakcjonujących odpowiedzi pośród dostępnej kafeterii, wskazując inne sprzyjające pracy możliwości: *zainteresowanie odbiorców, dofinansowanie działań, pasja i kompetencje prowadzącego, kursy i szkolenia dla prowadzących zajęcia, inspirowanie do działań i tworzenie możliwości pozyskania środków finansowych dla szkół i NGO, w zasadzie wszystkie wymienione czynniki sprzyjające w mniejszym lub większym stopniu realizacji działań.*

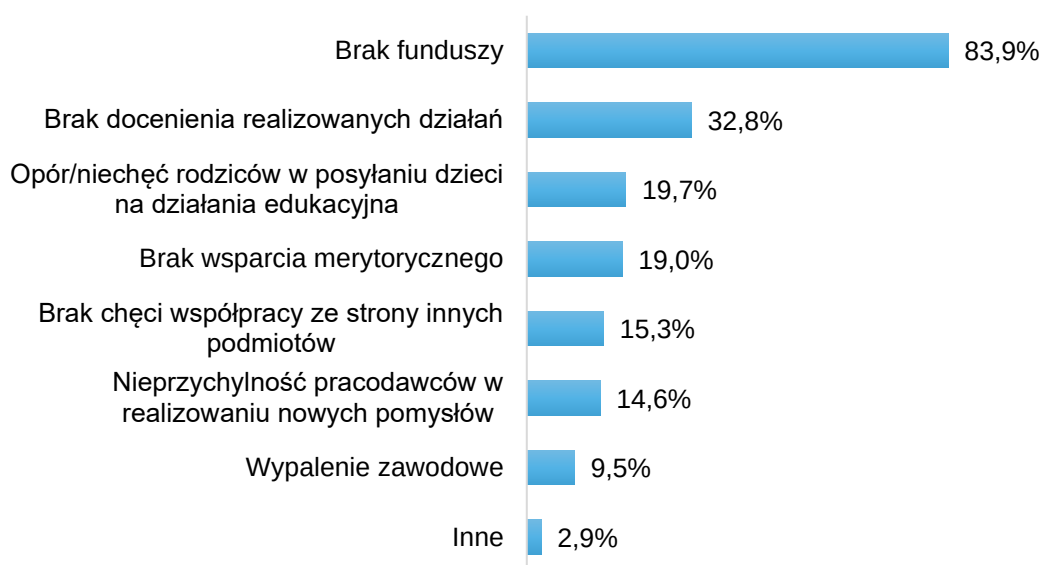
Wykres 11. **Czynniki sprzyjające realizowaniu działań edukacyjnych/animacyjnych⁵**

⁵ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Zdecydowana większość badanych, uważa że największą przeszkodą w realizowaniu działań edukacyjnych jest brak funduszy (83,9%). Niemal co 3 respondent (32,8%) dostrzega problem także w braku docenienia realizowanych działań edukacyjnych. Kilka osób zdecydowało się rozszerzyć dostępną kafeeterie, wskazując odpowiedź „inne” (2,9%), wymieniając: *traktowanie działań edukacyjnych jako dodatku do standardowej działalności instytucji, brak wsparcia organizacyjnego, brak dostępnych przestrzeni do prowadzenia działalności, brak szerszego dostępu ze względu na małą miejscowość, niewielu młodych ludzi chce się zaangażować w działania poza godzinami lekcyjnymi.*

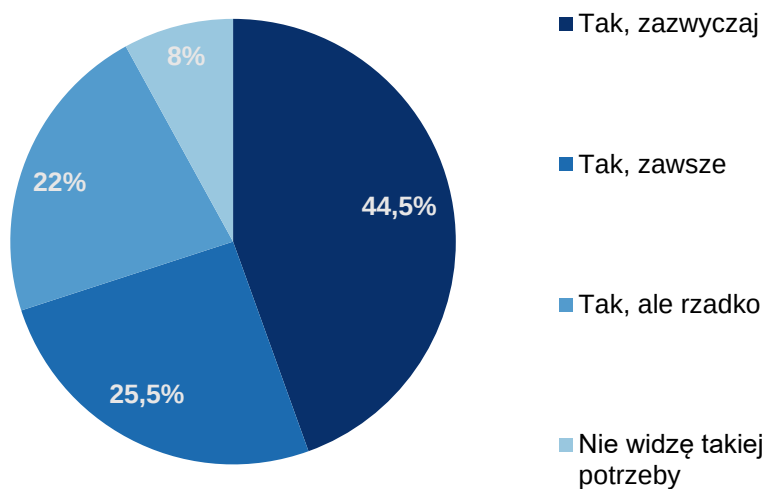
Wykres 12. **Przeszkody w realizowaniu działań edukacyjnych/animacyjnych**⁶

Warto zauważyć, że aż 92% badanych dokonuje ewaluacji realizowanych działań edukacyjnych. W tym 44,5% - zazwyczaj i 25,5% - zawsze. Jedynie 8% respondentów nie dostrzega potrzeby oceny tego typu działań.

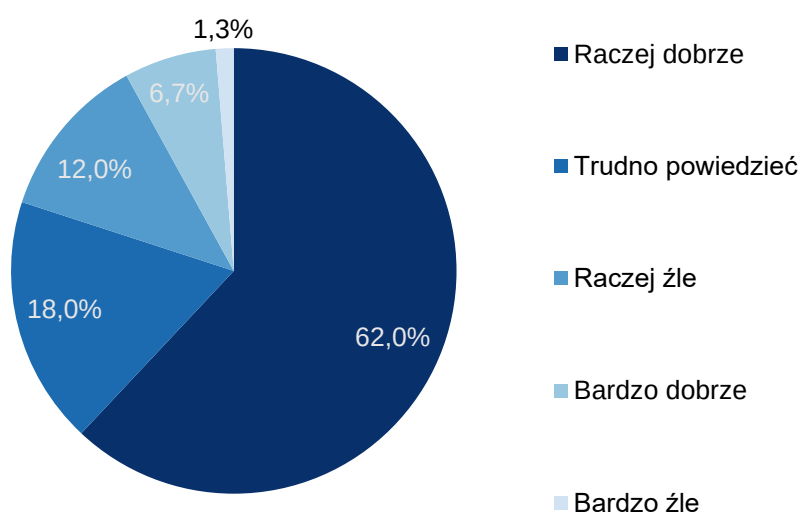
⁶ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Wykres 13. **Ewaluacja prowadzonych działań**

Pozytywnym aspektem wydaje się być fakt, że 68,7% badanych pozytywnie ocenia warunki swojej pracy, w tym 62% - raczej dobrze, a 6,7% bardzo dobrze. Negatywnie środowisko pracy ocenia 13,3% respondentów, w tym jednoznacznie źle – 1,3%, a 12% - raczej źle.

Wykres 14. **Ocena swojej pracy**

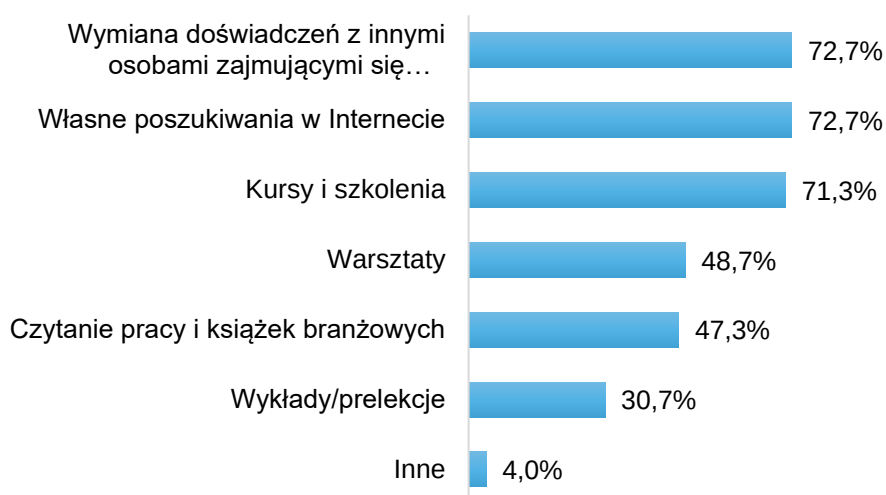
Respondenci, którzy negatywnie ocenili warunki swojej pracy zostali poproszeni o wskazanie, jakich zmian by oczekiwali, co jest największą bolączką. Większość osób wskazało na małe fundusze na działania edukacyjne - 23,6% oraz niskie zarobki - 14%. Pośród odpowiedzi pojawiły się także pojedyncze troski: brak współpracy z innymi działami w instytucji, zbyt duży nacisk na warsztaty i zajęcia plastyczne, mała integracja środowiska, brak bezpłatnego miejsca/sali w mieście do działań edukacyjnych.

Tabela 19. **Największe bolączki pracy w kontekście działań edukacyjnych/animacyjnych**

Bolączka	%
Małe fundusze na działania edukacyjne	23,6%
Niskie zarobki	14%
Brak pracowników i natłok zbyt wielu obowiązków	11,2%
Brak wykwalifikowanej kadry	9,7%
Brak zaplecza salowego, lokalowego	8,3%
Małe zainteresowanie odbiorców i brak świadomości kulturowej mieszkańców woj. łódzkiego	6,9%
Mała ilość kursów/szkoleń lub jest odpłatność	5,5%
Brak docenienia realizowanych działań i przychylności pracodawcy	5,5%
Ograniczenia proceduralne	4,2%
Stosunek władz do kultury	2,8%
Brak pomocy dydaktycznych i wyposażenia sal	2,8%
Inne, pojedyncze wskazania	5,5%

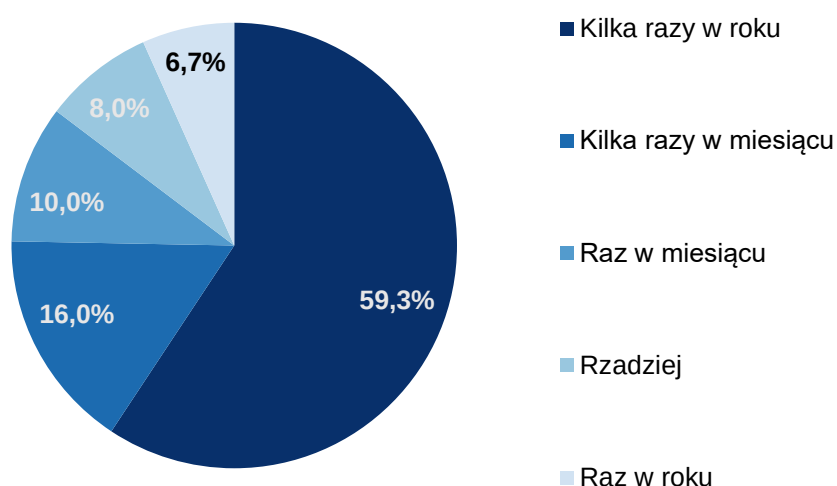
Respondenci zostali zapytani także o sposób, w jaki podnoszą swoje kompetencje. Większość z nich (72,7%) wymienia się doświadczenia z innymi osobami, zajmującymi się animacją / edukacją kulturalną oraz na własną rękę stara się dokształcać w Internecie. Wiele osób (71,3%) uczestniczy także w kursach i szkoleniach. Część osób (4%) zdecydowała się odpowiedzieć na to pytanie poza zaproponowaną kafeletarią, wymieniono: *udział w konferencjach, udział w międzynarodowych projektach, sympozja naukowe, praca praktyczna – pozwalająca na rozwój nie tylko uczestników, ale także mój własny, webinary, w ogóle ponieważ nie ma na to środków.*

Wykres 15. **Sposoby podnoszenia kompetencji**⁷

Co istotne, większość respondentów podnosi swoje kompetencje kilka razy w roku (59,3%), a 16% badanych co najmniej raz w miesiącu. Jedynie 14,7% ankietowanych stara się zwiększać swoje umiejętności zawodowe raz w roku i rzadziej.

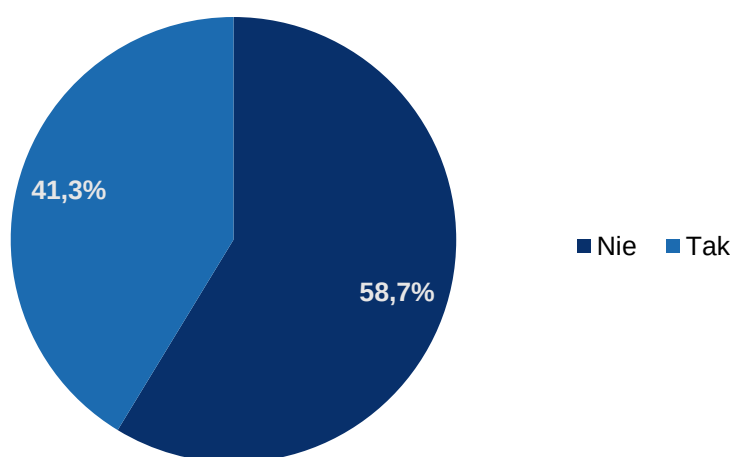
Wykres 16. **Częstotliwość podnoszenia kompetencji**

⁷ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna programu Bardzo Młoda Kultura (58.7%). Należy zatem w miarę możliwości, jak najszerzej rozpropagować program i jego idee. Biorąc pod uwagę, że BMK działa już od kilku lat, jest to dość niepokojący fakt.

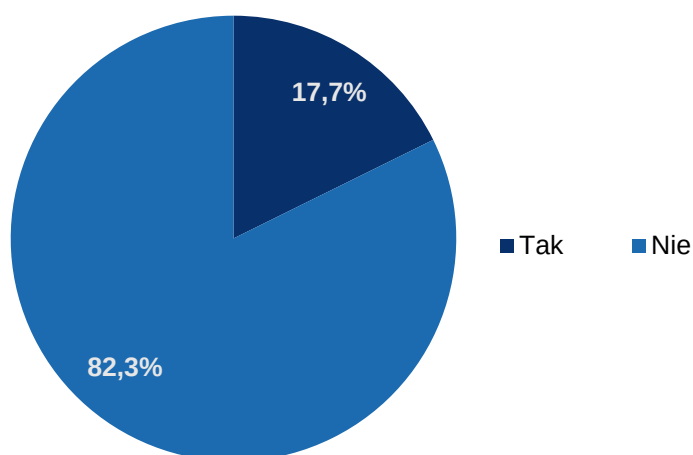
Wykres 17. **Znajomość Programu BMK**

Badani zostali zapytani o to, czy w poprzedniej edycji BMK 2016-2018 zostali zaproszeni do programu przez ówczesnego operatora. 66% ankietowanych przyznało, że nie otrzymało takiego zaproszenia, jednak nikt nie był w stanie wskazać dlaczego. Z kolei 26,4% respondentów brało udział w programie 2016-2018. Niektórzy spośród respondentów przyznali, że nie mają wiedzy na ten temat (7,6%). Wśród ankietowanych 11,7% startowało w konkursie operatora BMK 2016-2018. Osoby, które dostały dofinansowanie przyznały, że je uzyskały dzięki spójności i wpisania się w cele programu. Respondenci, którzy nie wygrali dotacji nie mają przypuszczeń, dlaczego.

Badani zostali zapytani o to, czy realizowali jakieś działania w poprzedniej edycji programu Bardzo Młoda Kultura (2016-2018). W tym przypadku, 82,3% respondentów nie miało takiej okazji.

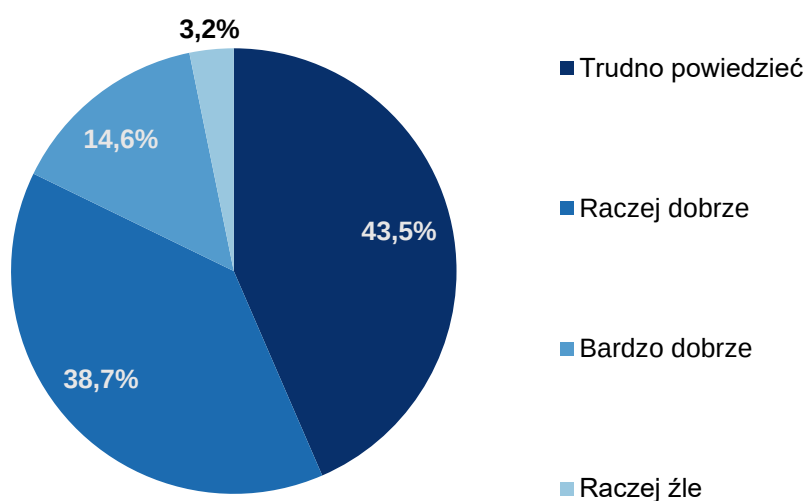
Wykres 18. **Realizowanie działań BMK 2016-2018**

Przedstawiciele instytucji biorących udział w badaniu wymienili następujące działania, jakie realizowali w ramach Bardzo Młodej Kultury 2016-2018: Projekt Koalicje Kultury – warsztaty dla nauczycieli, animatorów i edukatorów, Warsztaty rękodzieła oraz instalacje w przestrzeni miejskiej, Warsztaty plastyczne, Działania w ramach projektu dofinansowanego oraz udział w warsztatach i podsumowaniu, Warsztaty dla dzieci, Warsztaty wokalnno-muzyczne dla amatorów i profesjonalistów, Projekt Szkoła Dramy Bohaterskiej Wyobraźni, Projekt Bezsenność Jutki, Konsultacje indywidualne z chętnymi instytucjami do wzięcia udziału w projekcie, Wolontariusz jako animator kultury – szkolenia podnoszące kompetencje wolontariuszy, Szkolenia – warsztaty w Muzeum Ziemi Wieluńskiej dla nauczycieli i animatorów kultury, Udział w warsztatach organizowanych w siedzibie operatora.

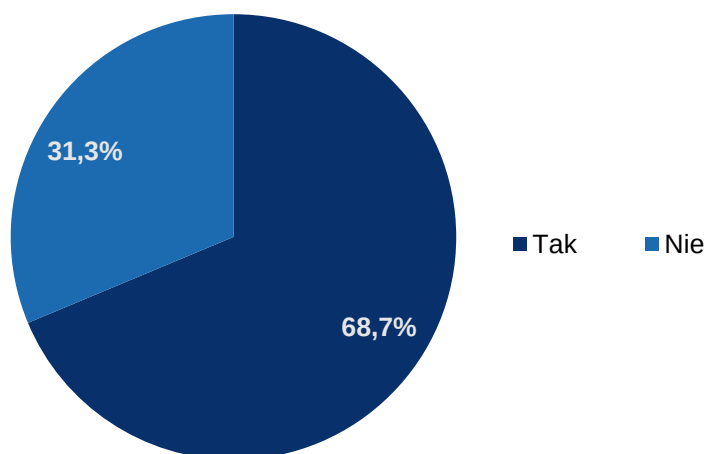
Respondenci, którzy znają program Bardzo Młoda Kultura i brali udział w poprzedniej edycji, zostali poproszeni o ocenę działań realizowanych w jej ramach. Większość ankietowanych nie potrafiła sprecyzować swojego zdania na ten temat (43,5%). Pozostali badani, poza 3,2% oceniają działania programu pozytywnie (53,3%).

Wykres 19. **Ocena działań realizowanych w ramach BMK 2016-2018**

Większość, bo 68,7% respondentów miała okazję współpracować w przeszłości z obecnym operatorem programu Bardzo Młoda Kultura – Łódzkim Domem Kultury.

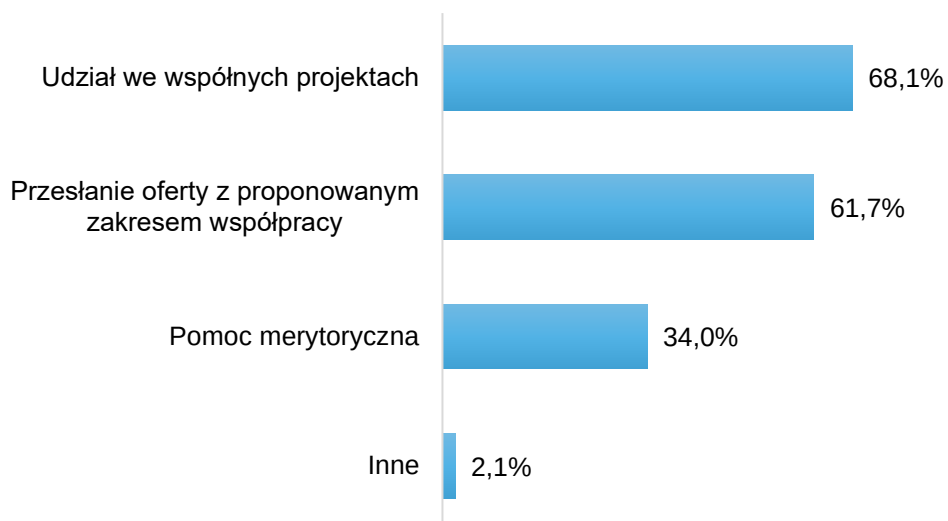
Wykres 20. **Współpraca z Łódzkim Domem Kultury**

Badanych, którzy nie wskazali współpracy z ŁDK, zapytano o to, co mogłoby zachęcić instytucje, w których pracują do współpracy. Możliwość połączenia sił we wspólnych działaniach dałby przede wszystkim udział we wspólnych projektach

(68,1%) oraz przesłanie oferty z zaproponowanym zakresem współpracy (61,7%). Wśród odpowiedzi „inne” zwrócono uwagę, na fakt wysłania oferty do Łódzkiego Domu Kultury, oczekującej na odpowiedź.

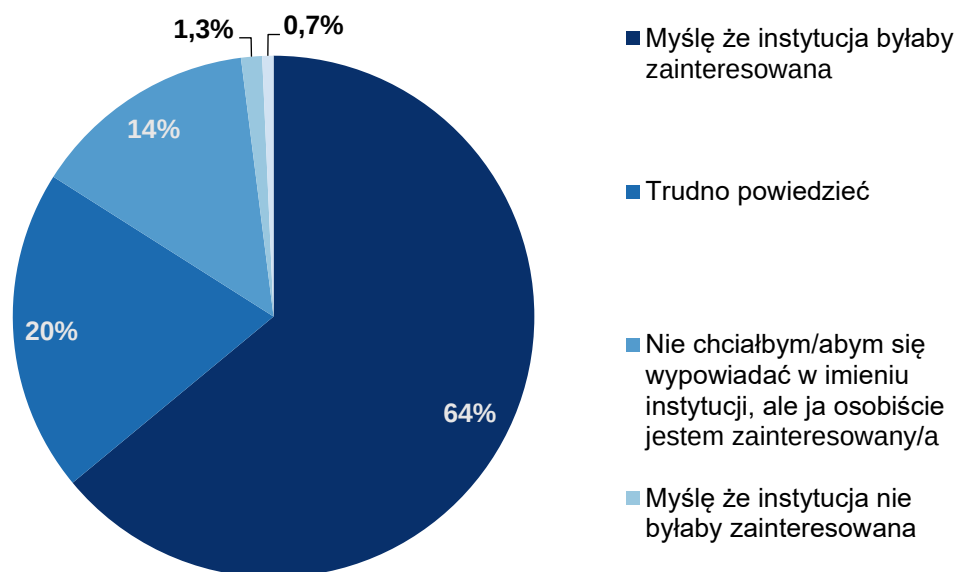
Wykres 21. **Czynniki mogące zachęcić do współpracy z ŁDK⁸**

Respondenci zostali także zapytani o to, czy placówka, w której pracują byłaby zainteresowana wzięciem udziału w programie BMK 2019-2021. Aż 64% badanych uznało, że instytucja którą reprezentują chciałaby podjąć współpracę w ramach drugiej edycji programu. Wypowiadać w imieniu instytucji nie chciałoby się 20% ankietowanych, 14% przyznało, że w ich opinii placówka nie byłaby zainteresowana udziałem w Programie.

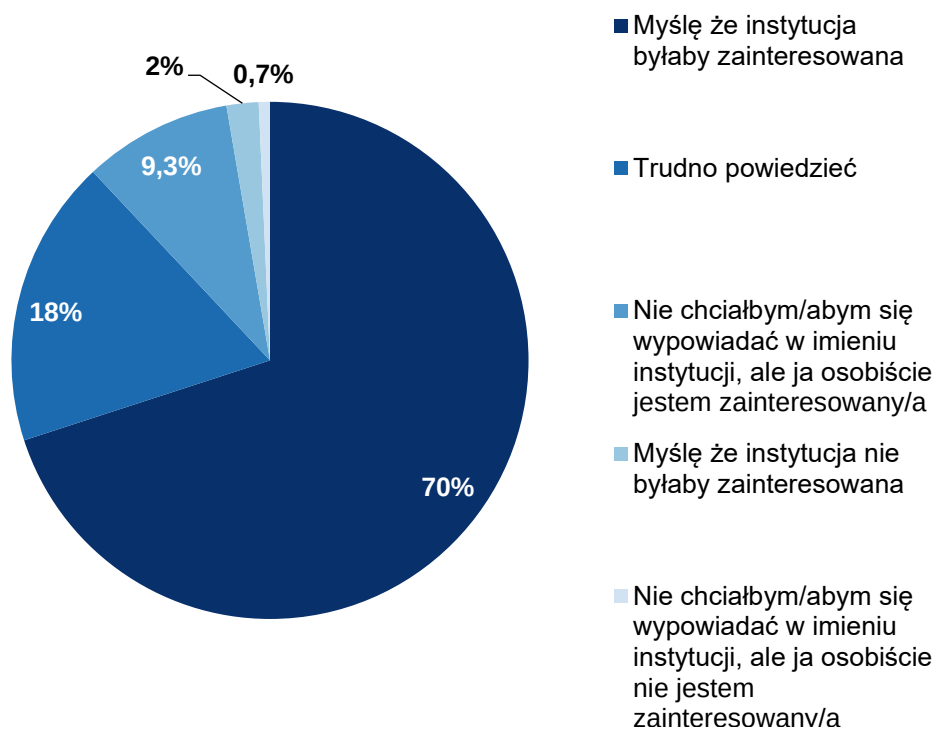
⁸ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Wykres 22. **Zainteresowanie udziałem w Programie BMK 2019-2021**

Dodatkowo, badani zostali zapytani o to, czy placówka którą reprezentują, byłaby zainteresowana aplikowaniem o środki grantowe w ramach projektu Bardzo Młoda Kultura 2019-2021, na przedsięwzięcie z zakresu edukacji kulturalnej. W tym przypadku respondenci wypowiedzieli się równie entuzjastycznie. Aż 70% ankietowanych uznała, że instytucja w której pracują, byłaby zainteresowana aplikowaniem o środki z programu BMK 2019-2021.

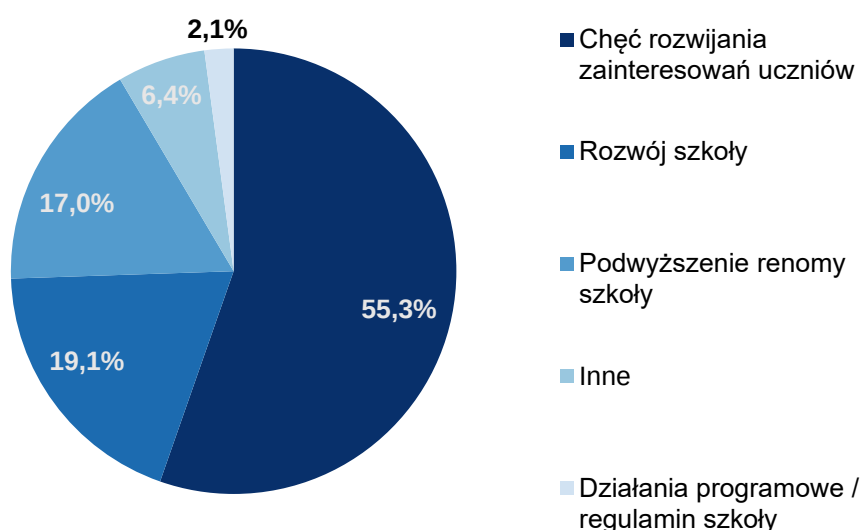
Wykres 23. **Zainteresowanie aplikowaniem o środki grantowe BMK 2019-2021**

Pytania kierowane do przedstawicieli szkół

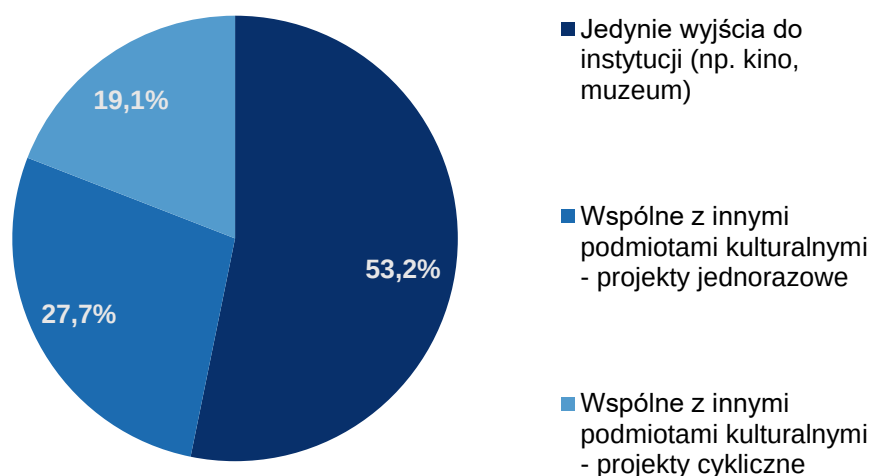
Większość badanych do współpracy z innymi podmiotami motywuje chęć rozwijania zainteresowań uczniów - 55,3%. Na drugim miejscu uplasował się rozwój szkoły - 19,1%. Na trzecim miejscu ankietowani wybrali podwyższenie renomy szkoły - 17%. Najmniej osób wskazało działania programowe - 2,1%. Respondenci dokonali również odpowiedzi nie zwartych w kafeterii: zdobycie dodatkowych finansów, ustawiczny rozwój oraz możliwość rozszerzenia działań edukacyjnych połączona z wymianą doświadczeń.

Wykres 24. **Motywacje do nawiązania współpracy z innymi podmiotami**

Szkoły, jako formę współpracy najczęściej wybierają wyjścia do instytucji (np. kino, muzeum) - 53,2%. Projekty jednorazowe z innymi podmiotami realizuje 27,7% ankietowanych, a projekty cykliczne - 19,1%.

Wykres 25. **Podjęmowane formy współpracy**

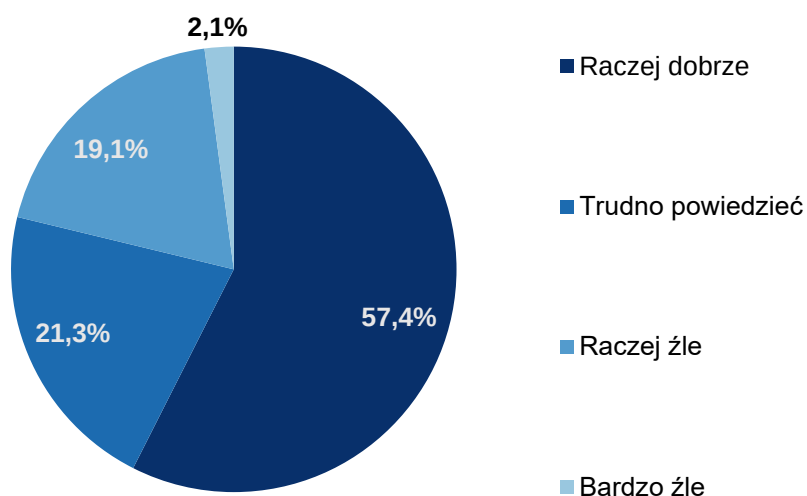
Najczęściej zakres współpracy szkół z innymi podmiotami dotyczy korzystania z usług i udziału w zorganizowanych przez nich wydarzeniach - 57,4% oraz współtworzeniu działań - 48,9%. Często partnerstwo opiera się na wzajemnej promocji - 27,7%, wsparciu merytorycznym - 21,3% oraz wynajmie pomieszczeń/sal - 19,1%. Najmniej szkół korzysta z wynajmu czy udostępnienia sprzętu technicznego - 6,4%, ulg cen biletów - 4,3% oraz dzielenia kosztów - 2,1%.

Wykres 26. **Najczęstszy zakres współpracy**

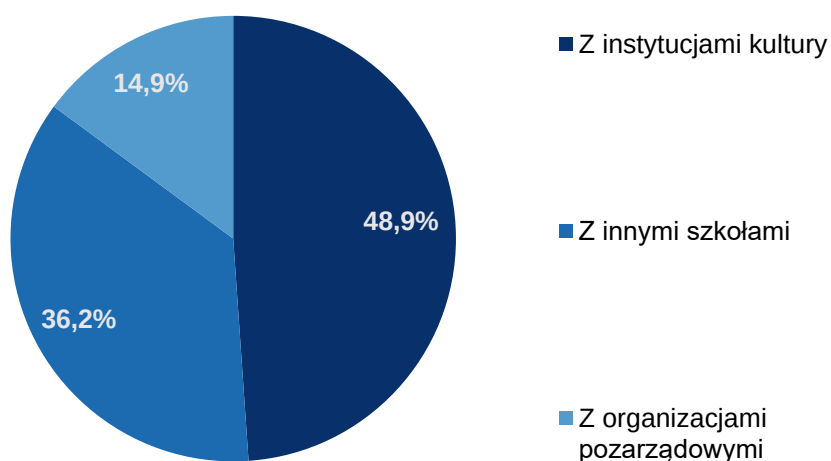
Przedstawiciele szkół jakoś współpracy z innymi podmiotami w województwie łódzkim oceniają z reguły raczej dobrze - 57,4%. Odpowiedź raczej źle wskazało 19,1% badanych, bardzo źle 2,1%. Aż 21,3% respondentów okazała niezdecydowanie. Warto podkreślić, że nikt nie ocenił współpracy bardzo dobrze.

Wykres 27. **Ocena jakości współpracy z innymi podmiotami**

Przedstawiciele szkół przyznali, że najlepiej współpracuje się im z instytucjami kultury - 48,9%. Na drugim miejscu wskazano inne szkoły - 36,2%. Najmniej odpowiedzi uzyskały organizacje pozarządowe - 14,9%.

Wykres 28. **Podmioty, z którymi najlepiej współpracuje się szkołom**

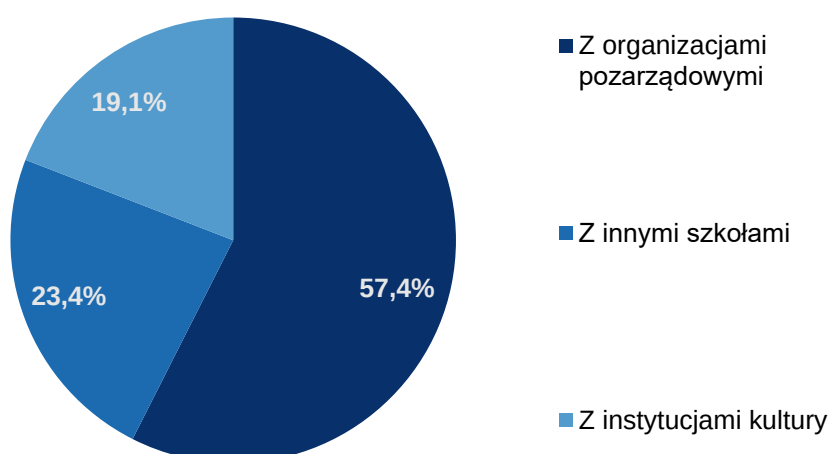
Badanych poproszono o zastanowienie się, dlaczego najlepiej współpracuje im się z wybranymi przez nich podmiotami. Najwięcej osób wskazało otwartość i łatwość w nawiązaniu kontaktów - 33,3% oraz wspólne cele - 19,2%.

Tabela 20. **Uzasadnienie wyboru podmiotów, z którymi najlepiej się współpracuje**

Uzasadnienie	%
Najłatwiej nawiązać kontakt, są otwarci	33,3%
Mamy wspólne cele	19,2%
Dają nam największe możliwości	16,6%
Posiadają atrakcyjną ofertę	14,2%
Dają nam szerokie wsparcie merytoryczne	7,1%
Można pozyskać dodatkowe środki na działania	4,8%
Dostajemy od nich konkretne, rzetelne propozycje	4,8%

Przedstawiciele szkół przyznali, że najslabiej współpracuje się im z organizacjami pozarządowymi - 57,4%. Na drugim miejscu wskazano inne szkoły - 23,4%. Najmniej negatywnych odpowiedzi uzyskały instytucje kultury - 19,1%.

Wykres 29. **Podmioty, z którymi najslabiej współpracuje się szkołom**

Badanych poproszono o zastanowienie się, dlaczego najslabiej współpracuje im się z wybranymi przez nich podmiotami. Najwięcej osób wskazało na odrębną ofertę i

cele - 19,6% oraz brak chęci do współpracy - 17%. Aż 19,6% ankietowanych miało problem z odpowiedzią na pytanie wpisując trudno powiedzieć. Pośród pojedynczych wskazań znalazła się odległość oraz małe rozpropagowanie danych podmiotów.

Tabela 21. **Uzasadnienie wyboru podmiotów, z którymi najsłabiej się współpracuje**

Uzasadnienie	%
Mamy inną ofertę i cele	19,6%
Trudno powiedzieć	19,6%
Są mało chętni do współpracy	17%
Nie wykazują inicjatywy	12,1%
Rywalizują z nami	9,8%
Jest ich niewiele w naszej gminie	9,8%
Nie mają funduszy	7,3%
Inne, pojedyncze wskazania	4,8%

Przedstawiciele szkoły zostali także poproszeni o podanie przykładów dobrej współpracy. Respondenci wybrali zupełnie różne kierunki, spośród których utworzono kategorie. Badani wskazali na rodzaje instytucji (MOK, Muzeum, Miejska Biblioteka Publiczna, Teatr), konkretne projekty lub działania (Pociąg repatriantów, Rekonstrukcja Jarmark Wieruszowski, Letnia Akademia WDK, Rok Janusza Korczaka, Rok Juliusza Tuwima, Międzynarodowy Dzień Misia, projekty z SAN), konkursy/przeglądy, konkretne instytucje (MOK w Piotrkowie Trybunalskim, Muzeum Miasta Łodzi, Dom Kultury na Retkini w Łodzi, Łódzki Dom Kultury), warsztaty teatralne oraz pojedyncze odpowiedzi (wystawa, prelekcje, impreza charytatywna, kino, impreza integracyjna, wymiana międzynarodowa).

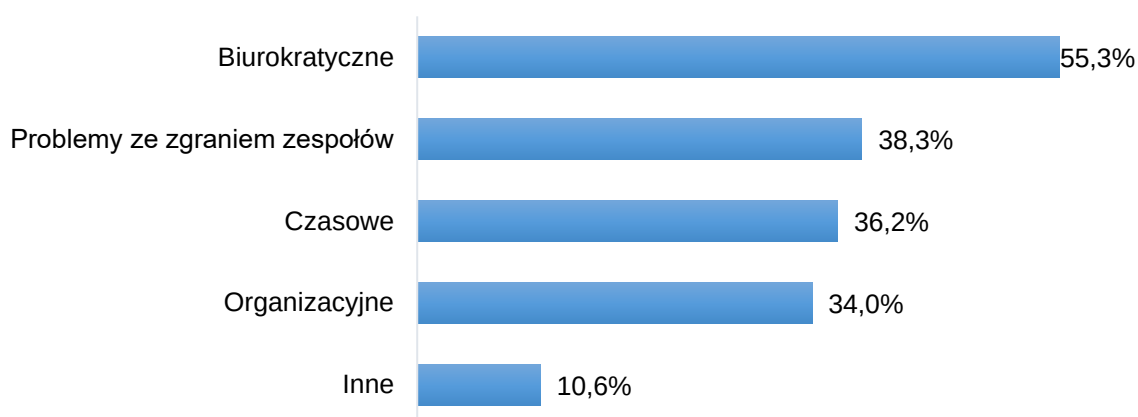
Tabela 22. **Przykłady dobrej współpracy**

Przykład	%
Wskazanie rodzaju instytucji	32,6%
Wskazanie konkretnego projektu/działania	17,3%
Konkursy/przeglądy	15,3%
Wskazanie konkretnej instytucji	8,6%

Warsztaty teatralne	6,6%
Trudno powiedzieć	6,6%
Inne, pojedyncze odpowiedzi	13%

Badani przyznali, że ogólne minusy współpracy to biurokracja - 55,3%. Mniej więcej po równo głosów oddano na problemy ze zgraniem zespołów (38,3%), czasowe (36,2%) i organizacyjne (34%). Niektórzy zdecydowali się także na udzielenie odpowiedzi nie zawartych w kafeterii (brak możliwości swobodnego dojazdu, finansowe, brak wspólnego interesu w rozwijaniu współpracy), co łącznie dało 10,6%.

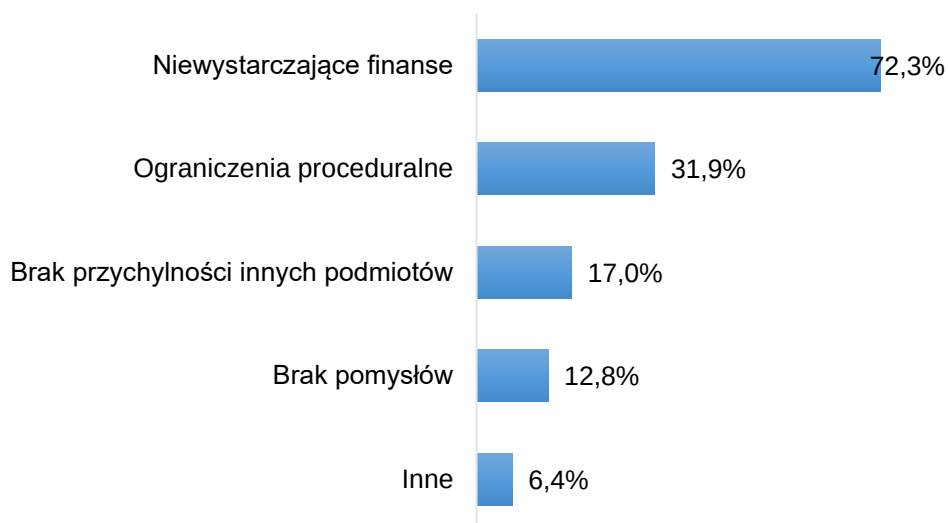
Wykres 30. **Ogólne minusy współpracy międzyinstytucjonalnej⁹**

Badani uważają, że największe przeszkody w podejmowaniu współpracy w ramach działań edukacyjno-animacyjnych to niewystarczające finanse - 72,3%. Następnie przedstawiciele oświaty wskazywali na ograniczenia proceduralne - 31,9%. Część osób zaznaczyła brak przychylności innych podmiotów - 17% oraz brak pomysłów - 12,8%. Niektórzy zdecydowali się także na udzielenie odpowiedzi nie zawartych w kafeterii (obrywanie od władz za podejmowanie niestandardowych inicjatyw, odległość dzieląca placówki, zależność od decyzji zarządu województwa), co łącznie dało 6,4%.

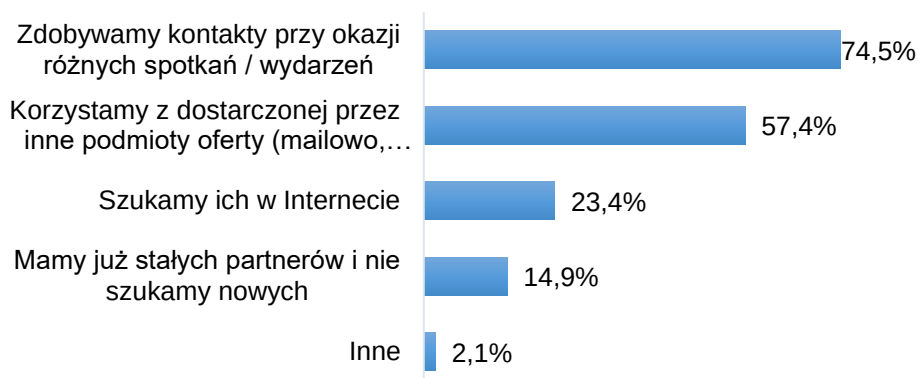
⁹ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Wykres 31. **Przeszkody w podejmowaniu współpracy z innymi jednostkami woj. łódzkiego w ramach działań edukacyjno-animacyjnych¹⁰**

Przedstawiciele oświaty najczęściej partnerów do współpracy zdobywają dzięki kontaktom nawiązanym przy okazji różnych spotkań/wydarzeń - 74,5% oraz korzystają z dostarczonej przez inne podmioty oferty (mailowo, osobiście) - 57,4%. Czasami badani szukają partnerów w internecie - 23,4%. Część osób przyznała, że mają już stałych partnerów i nie szukają nowych - 14,9%. Pojawiły się także osoby, które wpisały „prywatne kontakty” - 2,1%.

Wykres 32. **Sposoby poszukiwania partnerów do współpracy¹¹**

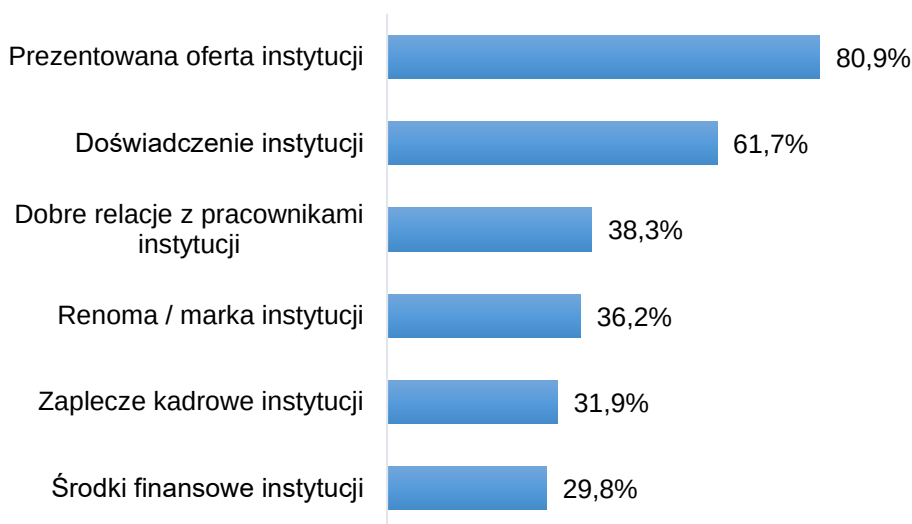

¹⁰ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

¹¹ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

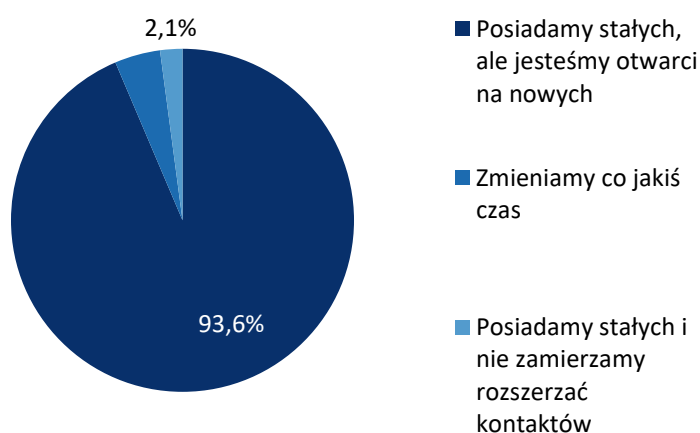
Najistotniejszym elementem podczas szukania partnerów do współpracy jest prezentowana oferta danej instytucji - 80,9% oraz jej doświadczenie - 61,7%. Pozostałe odpowiedzi (dobre relacje, renoma, zaplecze kadrowe, środki finansowe) zyskały od 29,8% do 38,3% głosów.

Wykres 33. **Najistotniejsze elementy poszukiwania partnerów do współpracy**¹²

Zdecydowana większość przedstawicieli oświaty zadeklarowała, że posiadają stałych partnerów do współpracy, ale są także otwarci na nowych - 93,6%. Niewielka część badanych zmienia ich co jakiś czas - 4,3% lub przyznaje, że nie zamierza rozszerzać sieci kontrahentów - 2,1%.

Wykres 34. **Relacje z partnerami**

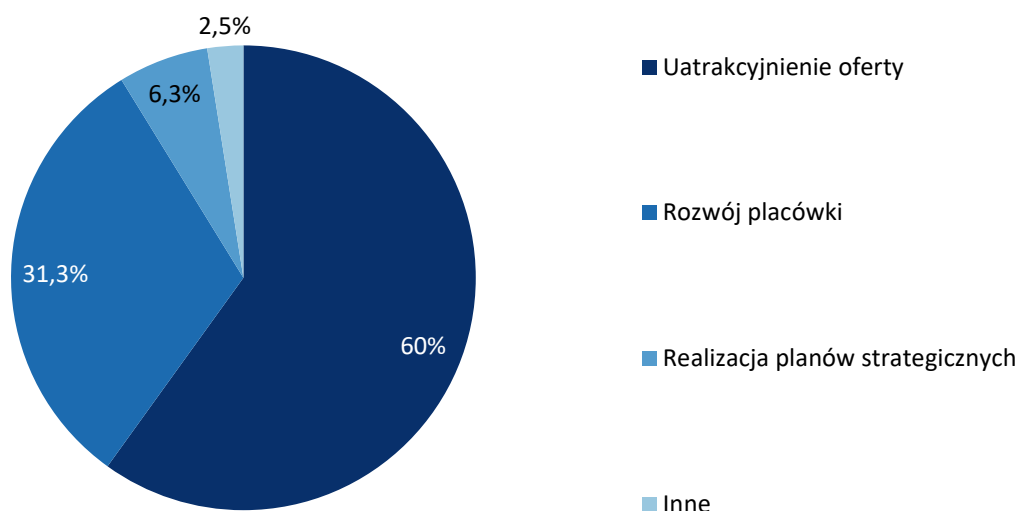

¹² Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Pytania kierowane do przedstawicieli instytucji kultury

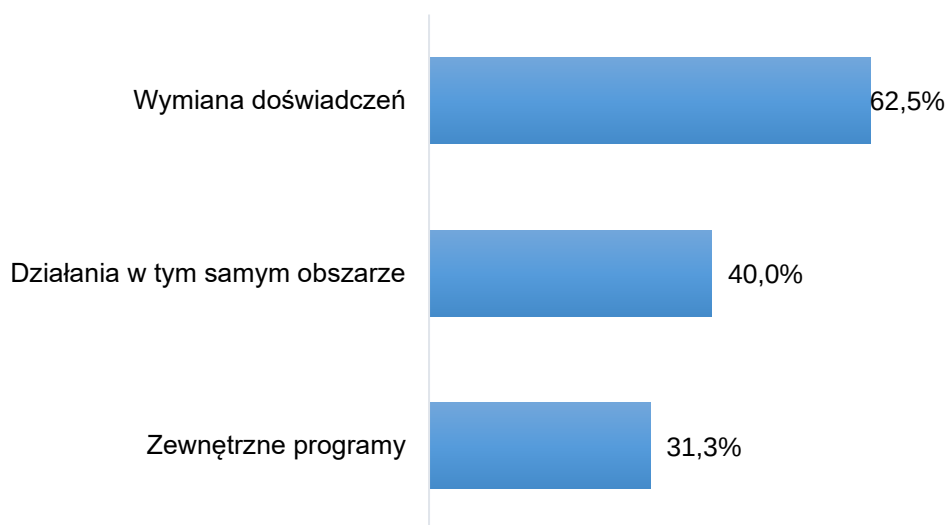
Większość badanych do współpracy z innymi podmiotami motywuje chęć uatrakcyjnienia oferty - 60%. Na drugim miejscu uplasował się rozwój placówki - 31,3%. Na trzecim miejscu ankietowani wybrali podwyższenie realizację planów strategicznych - 6,3%. Respondenci dokonali również odpowiedzi nie zwartych w kafeterii: wymiana doświadczeń, szerzenie kultury i sztuki wśród społeczności lokalnej (łącznie 2,5%).

Wykres 35. **Motywacje do nawiązania współpracy z innymi podmiotami**

W opinii przedstawicieli instytucji kultury, współpracy międzyinstytucjonalnej w głównej mierze sprzyja wymiana doświadczeń - 62,5%. Następnie - działania w tym samym obszarze (40%) i zewnętrzne programy (31,3%).

Wykres 36. **Czynniki sprzyjające współpracy międzyinstytucjonalnej¹³**

Najczęściej zakres współpracy IK z innymi podmiotami dotyczy współtworzenia działań - 65%. Duża część respondentów wskazała wsparcie merytoryczne - 45% oraz wzajemną promocję - 38,8%. Po 22,5% głosów uzyskało dzielenie kosztów oraz wynajem pomieszczeń/sali. Najmniej badanych wybrało wynajem lub udostępnianie sprzętu technicznego - 12,5%.

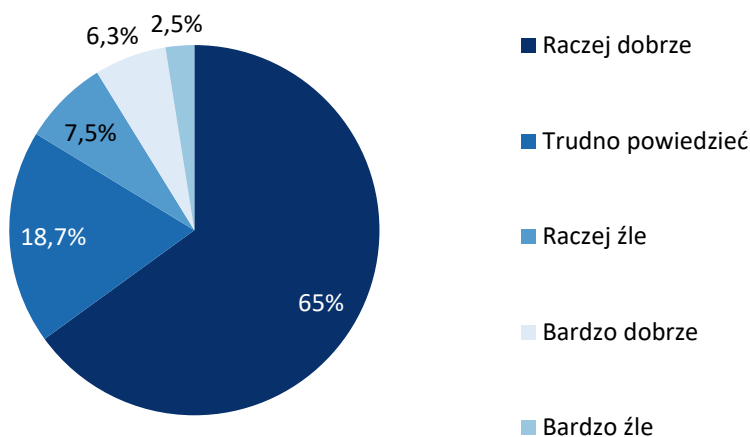
Wykres 37. **Najczęstszy zakres współpracy**

¹³ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

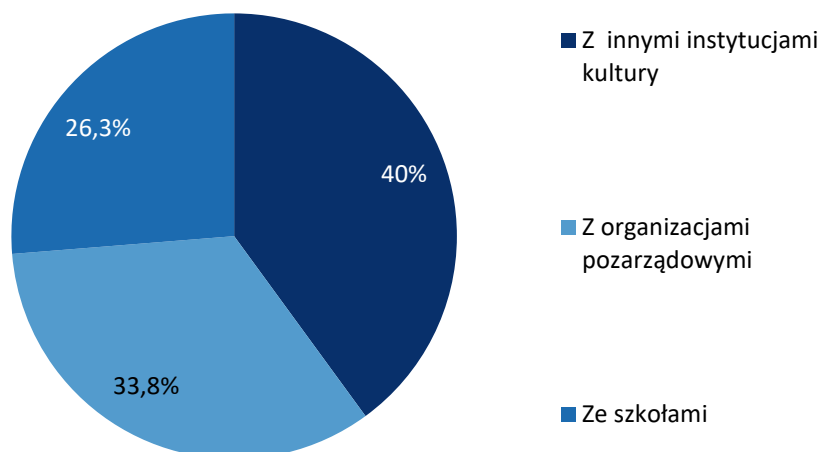
Badani współpracę z innymi podmiotami oceniają dobrze (raczej dobrze 65%, bardzo dobrze 6,3%). Złą ocenę zadeklarowało 10% przedstawicieli instytucji kultury (raczej źle 7,5%, bardzo źle 2,5%). Niezdecydowanych było 18,8% respondentów.

Wykres 38. **Ocena jakości współpracy z innymi podmiotami**

Badani przyznali, że najlepiej współpracuje się im z innymi instytucjami kultury - 40%. Na drugim miejscu wskazano organizacje pozarządowe - 33,8%. Najmniej odpowiedzi uzyskały szkoły - 26,3%.

Wykres 39. **Podmioty, z którymi najlepiej współpracuje się instytucjom kultury**

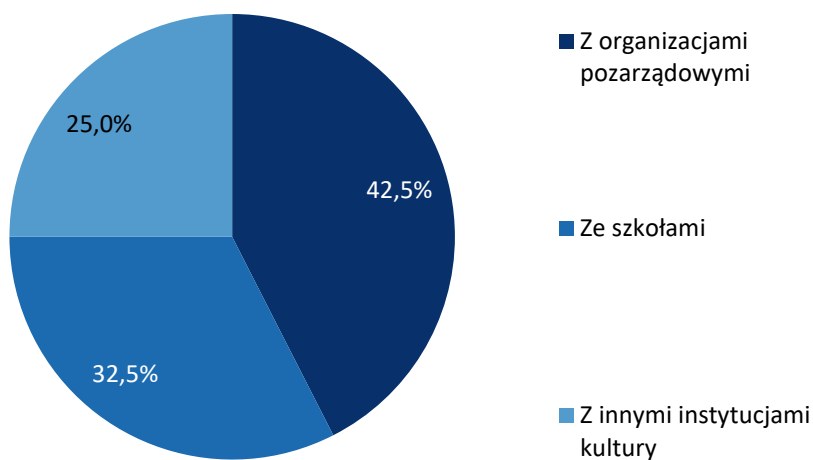
Badanych poproszono o zastanowienie się, dlaczego najlepiej współpracuje im się z wybranymi przez nich podmiotami. Najwięcej osób wskazało na wspólne cele i obszar działania - 35,2%, ciekawą ofertę i pomysły - 22,4% oraz zainteresowanie i otwartość z ich strony - 21%.

Tabela 23. **Uzasadnienie wyboru podmiotów, z którymi najlepiej się współpracuje**

Uzasadnienie	%
Mamy wspólne cele i obszar działania	35,2%
Mają ciekawą ofertę i pomysły	22,4%
Są zainteresowani i otwarci na współpracę	21%
Wspierają w poszukiwaniu odbiorców	10%
Nie ma rywalizacji między nami	2,8%
Są profesjonalistami	2,8%
Trudno powiedzieć	5,8%

Przedstawiciele instytucji kultury przyznali, że najslabiej współpracuje się im z organizacjami pozarządowymi - 42,5%. Na drugim miejscu wskazano inne szkoły - 32,5%. Najmniej negatywnych odpowiedzi uzyskały instytucje kultury - 25%.

Wykres 40. **Podmioty, z którymi najslabiej współpracuje się instytucjom kultury**

Badanych poproszono o zastanowienie się, dlaczego najslabiej współpracuje im się z wybranymi przez nich podmiotami. Najwięcej osób wskazało na brak chęci - 18,4% oraz ograniczenia proceduralne i brak profesjonalnego podejścia - po 15,4%. Aż 18,4% ankietowanych miało problem z odpowiedzią na pytanie wpisując trudno powiedzieć. Pośród pojedynczych wskazań znalazła się zbyt duża odległość, mała ilość takich placówek oraz samowystarczalność.

Tabela 24. **Uzasadnienie wyboru podmiotów, z którymi najslabiej się współpracuje**

Uzasadnienie	%
Nie ma chęci z ich strony	18,4%
Ograniczają ich procedury	15,4%
Nie mają profesjonalnego podejścia	15,4%
Mamy inne priorytety i obszary działań	12,3%
Rywalizują z nami	7,7%
Są hermetycznym środowiskiem	7,7%
Inne, pojedyncze wskazania	4,7%
Trudno powiedzieć	18,4%

Przedstawiciele instytucji kultury zostali także poproszeni o podanie przykładów dobrej współpracy. Respondenci wybrali zupełnie różne kierunki, spośród których utworzono kategorie. Badani wskazali na rodzaje instytucji (muzea, biblioteki x3, dom kultury), konkretne projekty lub działania (piknik rodzinny, Kolorowa Lokomotywa x3, Łódzkie pełne kultury x4, Międzynarodowy plener form z wikliny i land artu, koncert WOŚP, Współorganizacja imprez kulturalnych na terenie województwa łódzkiego, Równe Szanse), konkretne instytucje (Łódzki Dom Kultury x3, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Fabryka Równości, Stowarzyszenie Topografie, Stowarzyszenie Chorea, Art Incubator, Koło Emerytów i Rencistów w Żychlinie, MDK w Radomsku, Uniwersytet Łódzki, SP 141, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Trąbaczew, Polski Związek Emerytów i Inwalidów, Fundacja SPUNK, Łódzki MOPS, Stowarzyszenie Społecznie Zaangażowani, Stowarzyszenie Historyczne Bataliony Obrony Narodowej), warsztaty plastyczne, wzajemną promocję, udostępnianie sal i pomieszczeń oraz pojedyncze odpowiedzi (tańsze szkolenia, wzajemne wsparcie, konkurs, koncert, wymiana zespołów na imprezy, projekt na rzecz osób z wykluczeniem społecznym, twórcy ludowi).

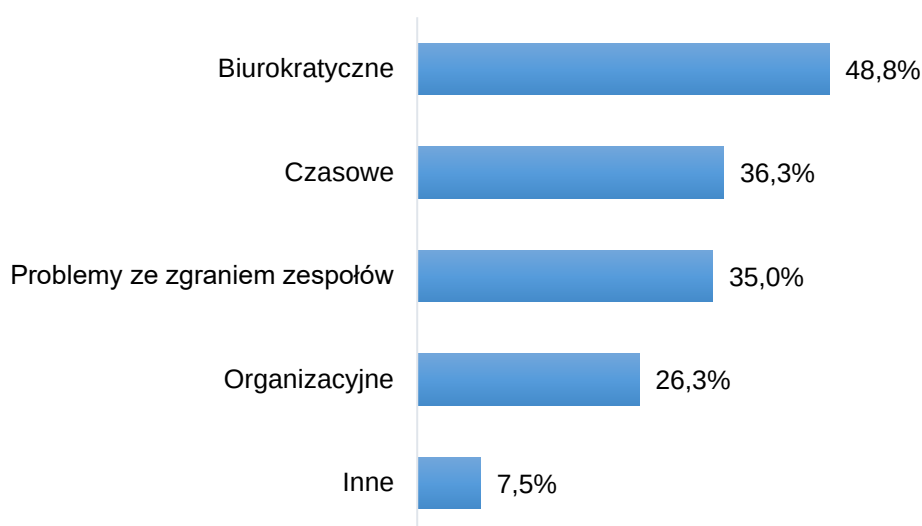
Tabela 25. **Przykłady dobrej współpracy**

Przykład	%
Wskazanie konkretnej instytucji	34%
Wskazanie konkretnego projektu/działania	21,4%
Wskazanie rodzaju instytucji	7,1%
Warsztaty plastyczne	3,6%

Wzajemna promocja	3,6%
Udostępnianie sal, pomieszczeń	3,6%
Trudno powiedzieć	14,2%
Inne, pojedyncze odpowiedzi	12,5%

Najwięcej badanych minusy współpracy dostrzega w ograniczeniach biurokratycznych - 48,8%. Mniej więcej po równo głosów oddano na problemy czasowe (36,3%) oraz niezgranie zespołów (35%). Część osób wskazała minusy organizacyjne - 26,3%. Pojawiły się także odpowiedzi, niezawarte w kafeterii (nie dostrzegam minusów, różnice priorytetów, finansowanie).

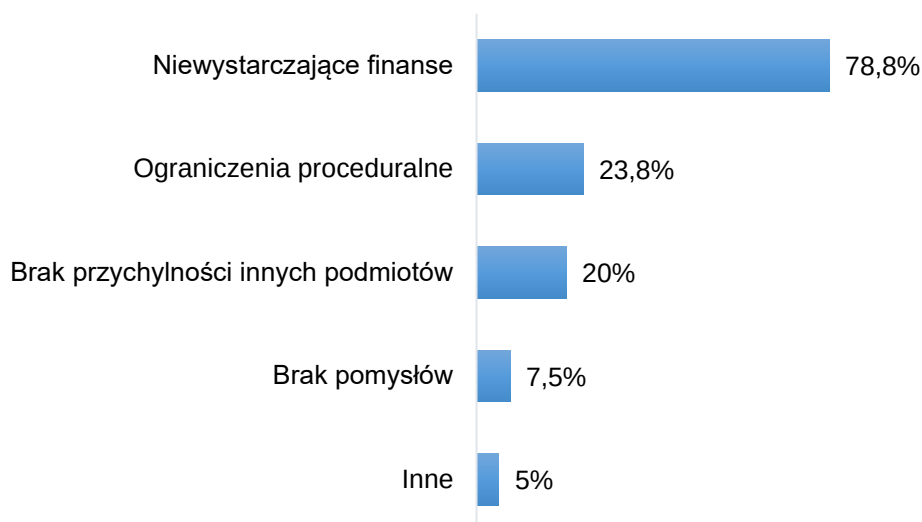
Wykres 41. **Ogólne minusy współpracy międzyinstytucjonalnej¹⁴**

Badani uważają, że największe przeszkody w podejmowaniu współpracy w ramach działań edukacyjno-animacyjnych to niewystarczające finanse - 78,8%. Następnie przedstawiciele IK wskazywali na ograniczenia proceduralne - 23,8%. Część osób zaznaczyła brak przychylności innych podmiotów - 20% oraz brak pomysłów - 7,5%. Niektórzy zdecydowali się także na udzielenie odpowiedzi nie zawartych w kafeterii (ograniczenia czasowe, brak siły przebicia, miejskie instytucje nie współpracują w regionie), co łącznie dało 5%.

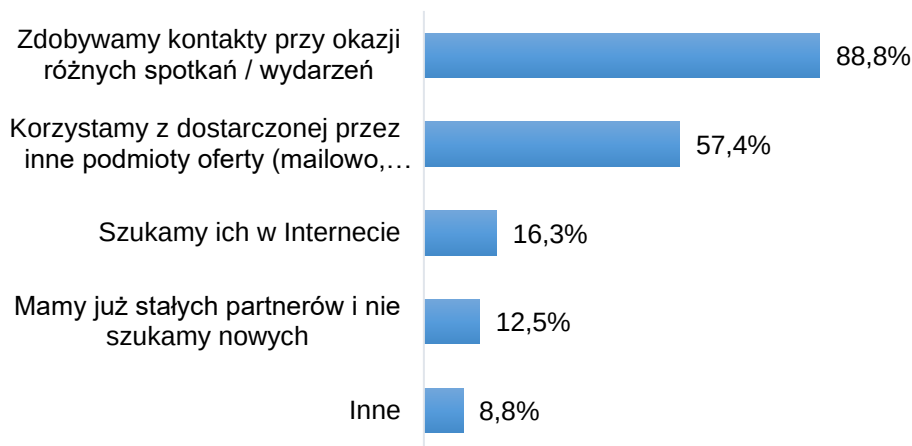
¹⁴ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Wykres 42. **Przeszkody w podejmowaniu współpracy z innymi jednostkami woj. łódzkiego w ramach działań edukacyjno-animacyjnych¹⁵**

Przedstawiciele instytucji kultury najczęściej partnerów do współpracy zdobywają dzięki kontaktom nawiązanym przy okazji różnych spotkań/wydarzeń - 88,8%. Czasami badani szukają partnerów w internecie - 16,3%. Część osób przyznała, że mają już stałych partnerów i nie szukają nowych - 12,5%. Pojawiły się także osoby, które wpisały prywatne kontakty, tak zwaną „pocztę pantoflową”- 8,8%.

Wykres 43. **Sposoby poszukiwania partnerów do współpracy¹⁶**

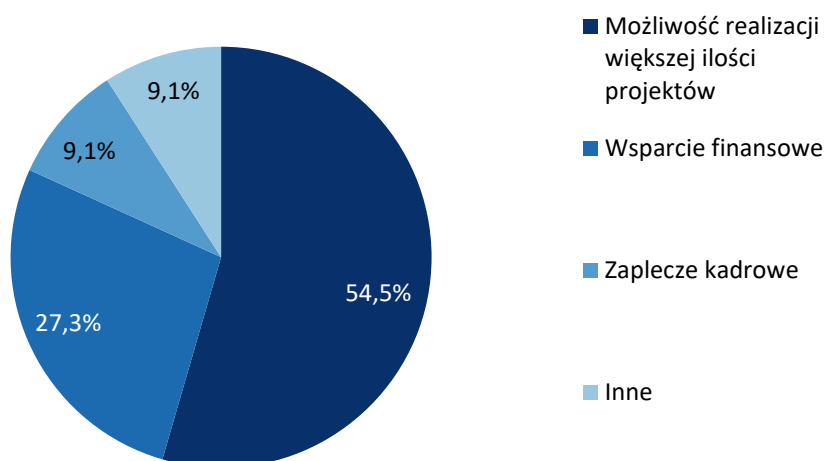
¹⁵ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

¹⁶ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Pytania kierowane do przedstawicieli organizacji pozarządowych

Organizacje pozarządowe do współpracy motywuje przede wszystkim możliwość realizacji większej ilości projektów - 54,5%. Część osób wskazała na wsparcie finansowe - 27,3% i zaplecze kadrowe - 9,1%. Niektórzy zdecydowali się na udzielenie innych odpowiedzi, niż te zawarte w kafeterii - możliwość korzystania z bazy lokalowej (4,6%), wszystkie powyższe odpowiedzi - 4,5%).

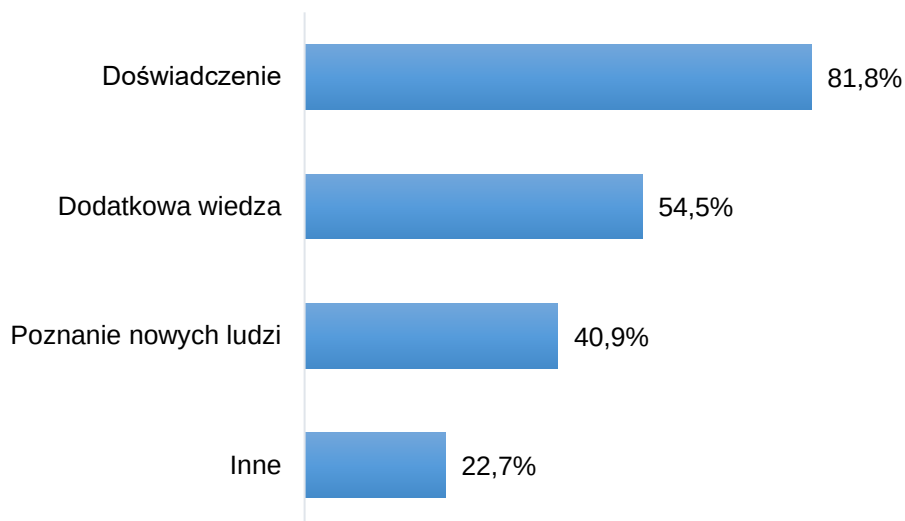
Wykres 44. **Motywacje do nawiązania współpracy z innymi podmiotami**

Dodatkowe korzyści z udziału we wspólnych projektach to dla badanych przede wszystkim doświadczenie - 81,8% oraz dodatkowa wiedza - 54,5%. Spora część osób wskazała także poznanie nowych ludzi - 40,9%. Niektórzy udzielili odpowiedzi nie znajdujące się w kafeterii: wszystkie wymienione powyżej, wymiana pomysłów, nowa oferta, finanse, budowanie bazy znajomości w różnych środowiskach, co powoduje większą integrację i możliwości - co łącznie dało 22,7%.

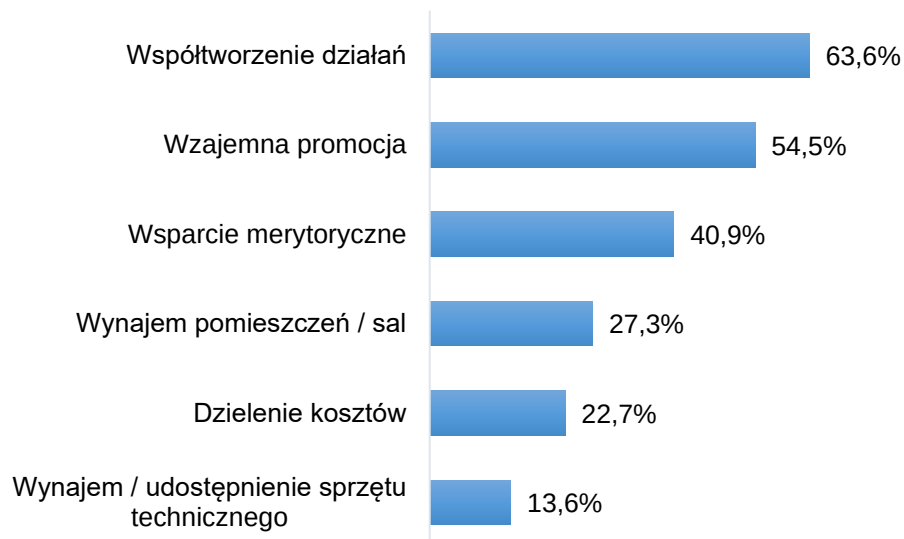
Wykres 45. **Dodatkowe korzyści wspólnych projektów¹⁷**

¹⁷ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Najczęściej zakres współpracy NGO z innymi podmiotami dotyczy współtworzenia działań - 63,6%. Duża część respondentów wskazała wzajemną promocję - 54,5% oraz wsparcie merytoryczne - 40,9%. Wynajem pomieszczeń i sal uzyskało 27,3%, dzielenie kosztów - 22,7%. Najmniej badanych wybrało wynajem lub udostępnianie sprzętu technicznego - 13,6%.

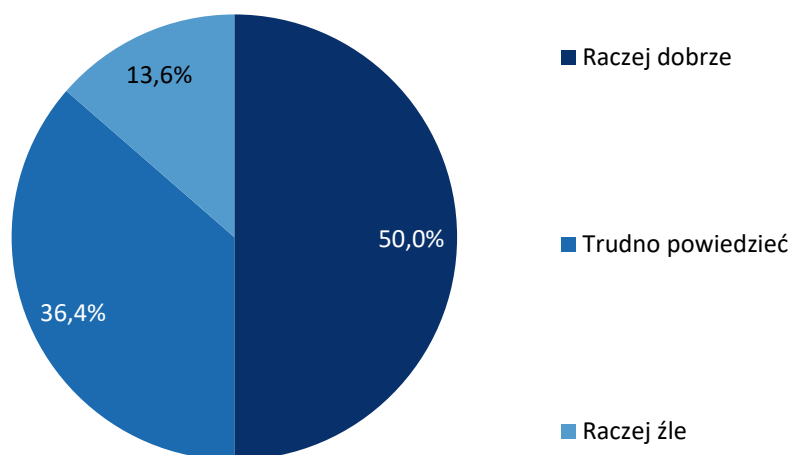
Wykres 46. **Najczęstszy zakres współpracy**¹⁸

¹⁸ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

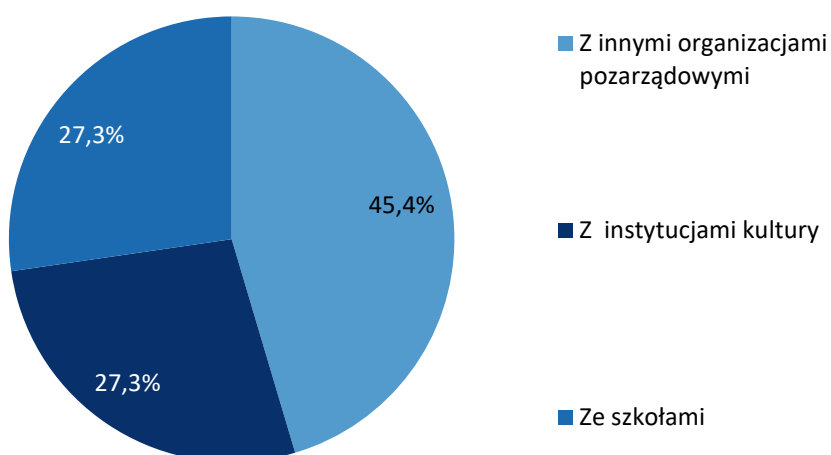
Badani współpracę z innymi podmiotami oceniają raczej dobrze - 50%. Złą ocenę zadeklarowało 13,6% przedstawicieli NGO. Niezdecydowanych było aż 36,4% respondentów.

Wykres 47. **Ocena jakości współpracy z innymi podmiotami**

Badani przyznali, że najlepiej współpracuje się im z innymi organizacjami pozarządowymi - 45,4%. Po tyle samo odpowiedzi uzyskały instytucje kultury oraz szkoły - 27,3%.

Wykres 48. **Podmioty, z którymi najlepiej współpracuje się organizacjom pozarządowym**

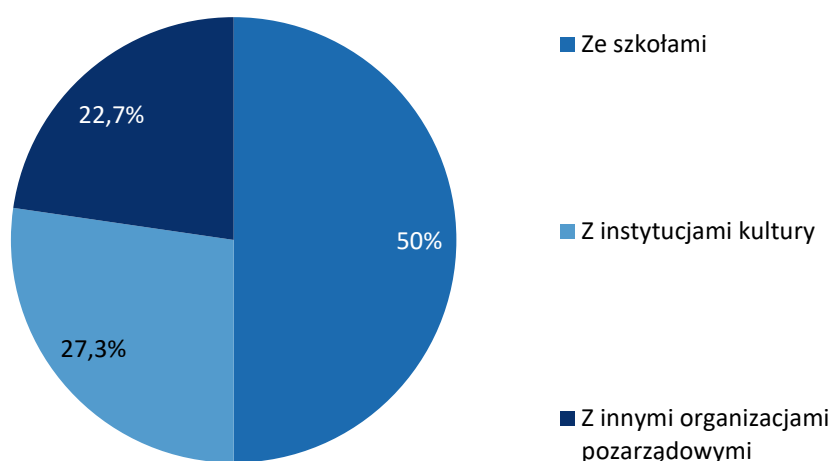
Badanych poproszono o zastanowienie się, dlaczego najlepiej współpracuje im się z wybranymi przez nich podmiotami. Najwięcej osób wskazało na zainteresowanie i otwartość na współpracę - 42%. Część osób zwróciło uwagę na wspólne cele - 21%, ludzi z pasją - 15,8% oraz brak rywalizacji - 10,6%. Ankietowani wpisali także pojedyncze odpowiedzi: mają odpowiednią infrastrukturę oraz nie są nastawieni na zysk (co łącznie dało 10,6%).

Tabela 26. **Uzasadnienie wyboru podmiotów, z którymi najlepiej się współpracuje**

Uzasadnienie	%
Są zainteresowani i otwarci na współpracę	42%
Mamy wspólne cele	21%
Pracują tam ludzie z pasją	15,8%
Nie ma rywalizacji między nami	10,6%
Inne, pojedyncze wskazania	10,6%

Przedstawiciele NGO przyznali, że najchętniej współpracuje się ze szkołami - 50%. Na drugim miejscu wskazano instytucje kultury - 27,3%. Najmniej negatywnych odpowiedzi uzyskały inne NGO - 22,7%.

Wykres 49. **Podmioty, z którymi najchętniej współpracuje się organizacjom pozarządowym**

Badanych poproszono o zastanowienie się, dlaczego najchętniej współpracuje im się z wybranymi przez nich podmiotami. Najwięcej osób wskazało na brak chęci - 47,8% oraz ograniczenia proceduralne (19%) i rywalizację - po 14,2%. Z kolei

9,5% respondentów przyznało, że wybrane instytucje nie dysponują środkami finansowymi na działania kulturalne. Pośród pojedynczych wskazań znalazł się brak promocji działań oraz brak wyznaczenia osób kontaktowych.

Tabela 27. **Uzasadnienie wyboru podmiotów, z którymi najslabiej się współpracuje**

Uzasadnienie	%
Nie ma chęci z ich strony	47,8%
Ograniczają ich procedury	19%
Rywalizują z nami	14,2%
Nie mają środków na działania kulturalne	9,5%
Inne, pojedyncze odpowiedzi	9,5%

Przedstawiciele instytucji kultury zostali także poproszeni o podanie przykładów dobrej współpracy. Respondenci wybrali zupełnie różne kierunki, spośród których utworzono kategorie. Badani wskazali na rodzaje instytucji (fundacje, szkoły, dom kultury), ogólne działania (wycieczki, warsztaty teatralne, koncerty, projekty związane ze środowiskami wykluczonymi), konkretne instytucje (Stowarzyszenie Chorea, Poleski Ośrodek Sztuki, Bałucki Ośrodek Kultury, GW Agrafka w Pabianicach) oraz pojedyncze odpowiedzi (sieć wiosek tematycznych, ogólnopolska impreza, łatwość nawiązania kontaktu).

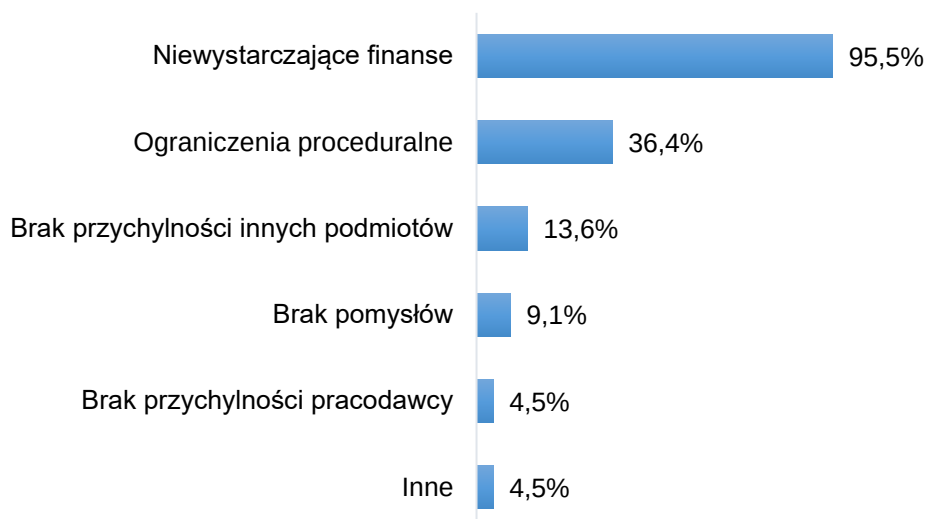
Tabela 28. **Przykłady dobrej współpracy**

Przykład	%
Wskazanie rodzaju instytucji	31,2%
Ogólne działania	25%
Wskazanie konkretnej instytucji	25%
Inne, pojedyncze odpowiedzi	18,8%

Badani uważają, że największe przeszkody w podejmowaniu współpracy w ramach działań edukacyjno-animacyjnych to niewystarczające finanse - 95,5%. Następnie przedstawiciele NGO wskazywali na ograniczenia proceduralne - 36,4%. Część osób zaznaczyła brak przychylności innych podmiotów - 13,6%, brak pomysłów - 9,1% oraz brak przychylności pracodawcy - 4,5%. Niektórzy zdecydowali

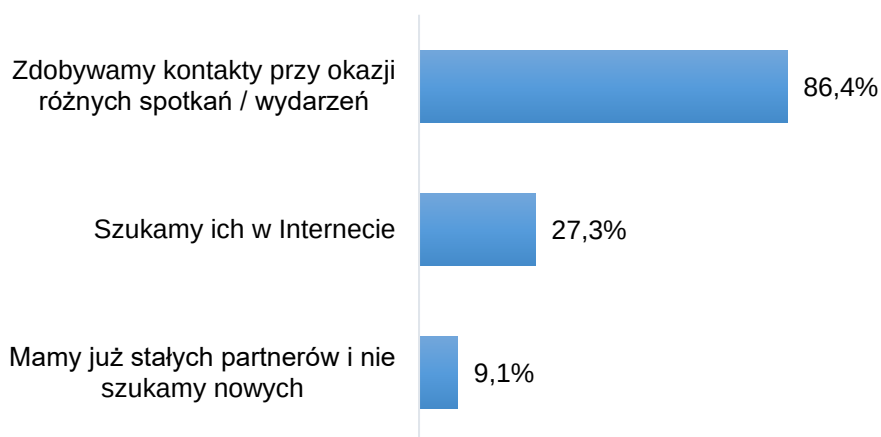
się także na udzielenie odpowiedzi nie zawartych w kafeterii (separatyzm, czasami łatwiej zorganizować coś samemu), co łącznie dało 4,5%.

Wykres 50. **Przeszkody w podejmowaniu współpracy z innymi jednostkami woj. łódzkiego w ramach działań edukacyjno-animacyjnych¹⁹**

Przedstawiciele organizacji pozarządowych najczęściej partnerów do współpracy zdobywają dzięki kontaktom nawiązanym przy okazji różnych spotkań/wydarzeń - 86,4%. Czasami badani szukają partnerów w internecie - 27,3%. Część osób przyznała, że mają już stałych partnerów i nie szukają nowych - 9,1%.

Wykres 51. **Sposoby poszukiwania partnerów do współpracy²⁰**

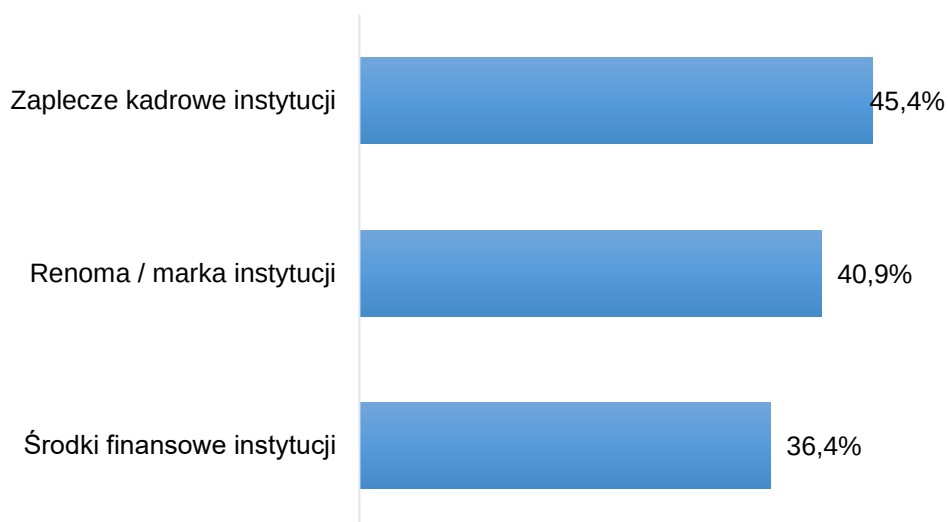

¹⁹ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

²⁰ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

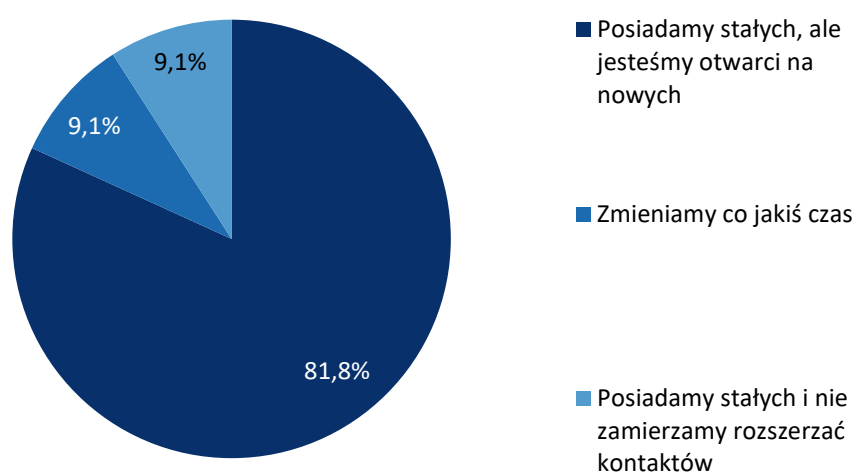
Najistotniejszym elementem podczas szukania partnerów do współpracy jest zaplecze kadrowe instytucji - 45,4%. Następnie renoma/marka instytucji - 40,9% oraz środki finansowe - 36,4%.

Wykres 52. **Najistotniejsze elementy poszukiwania partnerów do współpracy**²¹

Zdecydowana większość przedstawicieli NGO zadeklarowała, że posiadają stałych partnerów do współpracy, ale są także otwarci na nowych - 81,8%. Niewielka część badanych zmienia ich co jakiś czas lub przyznaje, że nie zamierza rozszerzać sieci kontrahentów - po 9,1%.

Wykres 53. **Relacje z partnerami**

²¹ Odpowiedzi nie sumują się do 100%, ponieważ respondenci mogli wybrać więcej niż 1 odpowiedź.

Najważniejsze wnioski wynikające z przeprowadzonej ankiety

- Blisko 70% badanych ocenia dobrze kondycję edukacji kulturowej w województwie łódzkim. Niewątpliwie jest to pozytywny aspekt, trzeba jednak cały czas dążyć do rozwijania tego obszaru.
- Najlepiej pod względem jakościowym w regionie, oceniana jest edukacja filmowa, muzyczna oraz manualna, gorzej fotograficzna i taneczna. Z pewnością w ramach Programu BMK powinno się zrealizować szkolenia, podczas których animatorzy z województwa łódzkiego mieliby szansę udoskonalić swój warsztat pracy z dziedzin tańca i fotografii.
- Najwięcej respondentów przyznało, że realizacji działań edukacyjnych/animacyjnych sprzyja możliwość współpracy z innymi podmiotami. W związku z tym, Łódzki Dom Kultury dołoży wszelkich starań, aby zintegrować i zapoznać edukatorów i przedstawicieli kultury. Z całą pewnością do realizacji celu pomocne będą spotkania sieciujące, szkolenia oraz konkursy grantowe organizowane w ramach BMK 2019-2021.
- W opinii przedstawicieli IK, placówek oświaty oraz NGO główną przeszkodą w realizowaniu działań edukacyjnych jest brak funduszy. Dobrym rozwiązaniem wydaje się uświadomienie środowiska w województwie, jak ważna jest współpraca, dzięki której następuje także dzielenia kosztów. Poza tym, powinno się zorganizować szkolenie związane z poprawnym pisaniem wniosków dotacyjnych. Podczas takiego spotkania należy przedstawić uczestnikom różne możliwości dofinansowań np. urząd miasta, urząd marszałkowski, ministerstwa, programy operacyjne, konkursy grantowe (BMK, CKiS w Skierniewicach, ŁOK, MDK w Radomsku). Być może duża część przedstawicieli IK, placówek oświaty i NGO nie ma świadomości, gdzie i jak skutecznie pozyskiwać fundusze na działania z zakresu edukacji kulturowej.
- Aż 68,7% badanych dobrze ocenia swoją pracę. Osoby, które nie podzieliły tej opinii przyznały, że ich największą bolączką są małe fundusze na działania edukacyjne oraz niskie zarobki.
- Duża część respondentów przyznała, że nie zna programu Bardzo Młoda Kultura (58.7%). Biorąc pod uwagę, że BMK działa już od kilku lat, jest to dość niepokojący fakt. Należy zatem w miarę możliwości, jak najszerszej rozpropagować program i jego idee. ŁDK roześle informacje o Programie do

wszystkim podmiotów (IK, placówek oświaty, NGO) oraz spróbuje nawiązać współpracę z lokalnymi mediami.

- Przedstawiciele badanych placówek/organizacji przy współpracy cenią sobie otwartość, wspólne cele, ciekawą ofertę i pomysły innych. Z pewnością spotkania sieciujące i organizacyjne w ramach BMK pomogą rozwinąć te obszary.
- Badani wskazali, że trudności, jakie się pojawiają przy okazji prób nawiązywania współpracy to brak chęci ze strony niektórych podmiotów oraz inne priorytety. Są to aspekty trudne do zmiany, ale takie programy, jak BMK i inne programy realizowane w przyszłości będą sukcesywnie zmieniały nastawienie dyrekcji lub pracowników poszczególnych instytucji/organizacji.
- Większość ankietowanych przyznało, że współpracę z innymi placówkami/organizacjami najczęściej nawiązują dzięki spotkaniom branżowym. W tym przypadku, bardzo ważne wydaje się, aby w regionie łódzkim organizować, jak najwięcej szkoleń, konferencji czy prelekcji poświęconych edukacji kulturowej, bez podziału na rodzaje i typy (zaproszenia powinny być kierowane zarówno do przedstawicieli instytucji kultury (domy kultury, muzea, biblioteki, galerie sztuki, teatry), placówek oświaty oraz organizacji pozarządowych.
- Respondenci, reprezentujący placówki oświatowe wskazali, że najlepiej współpracuje im się z instytucjami kultury. Argumentują oni ten wybór faktem, że oba podmioty mają wspólne cele (zapewnienie edukacji kulturowej dzieciom i młodzieży, dostarczanie wiedzy), a ich oferta jest łatwo dostępna dla najmłodszych. Najgorzej wypada natomiast współpraca z NGO - respondenci ze szkół wskazują, że organizacje pozarządowe mają ofertę niedostosowaną do potrzeb uczniów i mają zupełnie inne cele prowadzenia swojej działalności.
- Instytucje kultury wskazują natomiast na to, że najlepiej współpracuje się im z innymi instytucjami kultury. Łączy je wspólnota celów oraz otwartość na nieszablonowe działania i nowe pomysły, pozwalające lepiej wykorzystać, a także uatrakcyjnić ich ofertę. Wpływa to na ich rozwój. Przedstawiciele placówek kultury narzekają natomiast na współpracę ze szkołami - uważają bowiem, że placówki oświatowe nie mają chęci porównywalnych z innymi

podmiotami, ograniczają je procedury związane z systemem nauczania i regulaminami.

- Również reprezentanci organizacji pozarządowych wskazują, że ich współpraca ze szkołami wymaga poprawy - problemem, jaki zauważyli w kontaktach z oświatą jest wspomniany już brak chęci i ograniczenia proceduralne. Przedstawiciele NGO uważają natomiast, że dobrze współpracuje im się z innymi NGO - są tam bowiem osoby, które deklarują chęć współdziałania, co owocuje większą ilością projektów i wzrostem znaczenia na obszarze działania.
- By poprawić współpracę instytucji oświaty z NGO i instytucjami kultury, szkoły powinny wykazać się większą inicjatywą w kontaktach z innymi podmiotami, częściej rozmawiać o możliwości prowadzenia wspólnych działań. Wyniki wskazują, że placówki oświaty bardzo często czekają na gotowe oferty współpracy, co wydaje się być błędem. Z drugiej strony, organizacje pozarządowe mogłyby przygotować oferty kulturalne dostosowane do potrzeb dzieci i młodzieży szkolnej.

Podsumowanie diagnozy

Decyzje strategiczne operatora w zakresie budowanie systemu wsparcia edukacji kulturowej

Tabela 29. **Decyzje strategiczne operatora w zakresie budowania systemu wsparcia edukacji kulturowej**

Wniosek	Decyzja/zadanie operatora	Czas wykonania
W woj. łódzkim brakuje teatrów oraz galerii sztuki (wyłączając Łódź).	Należy działaniami i projektami grantowymi wspierać przedsięwzięcia teatralne oraz te związane ze sztukami wizualnymi. Zadaniem operatora będzie próba zachęcenia do realizacji zadań związanych z powyższą tematyką.	2019-2021
W woj. łódzkim funkcjonują powiaty bardziej biernie zarówno w nawiązywaniu współpracy, jak i udziale w dodatkowych projektach (pow. sieradzki, pączęchański, łęczycki, poddębicki, rawski, brzeziński)	Zadaniem operatora będzie próba nawiązania relacji z IK, NGO oraz oświatą z wymienionych powiatów. ŁDK planuje to zrealizować za pomocą wzmożonej promocji BMKłodzkie oraz dzięki partnerom odpowiedzialnym za dane powiaty.	2019-2021
W dokumentach strategicznych Łodzi oraz woj. łódzkiego nie ma bezpośrednich celów strategicznych dotyczących ściśle edukacji kulturowej. Należy zwrócić na to uwagę urzędników, szczególnie tych odpowiedzialnych za kulturę w regionie.	Zadaniem operatora jest zaproszenie na szkolenia przedstawicieli samorządów lokalnych. Operator przekaże także materiały promocyjne do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego w Łodzi z prośbą o rozpropagowanie programu w regionie.	2019-2021
Większość ankietowanych w ramach badania ilościowego, przyznało że nawiązuje współpracę z innymi podmiotami w trakcie spotkań branżowych.	Zadaniem operatora jest organizacja jak największej ilości szkoleń / prelekcji / konferencji poświęconych edukacji kulturowej, skierowanych do szeregu instytucji.	2019-2021

Łódzki Dom Kultury planuje poddawać lobbingowi kwestie edukacji kulturowej poprzez mówienie i propagowanie jej idei, uświadamianie jak istotną rolę pełni. Operator planuje tego dokonać przez samą realizację projektu BMK w związku z czym jest to możliwe w ciągu najbliższych 3 lat. Pomocne w realizacji tego planu mogą się okazać władze samorządowe oraz jednostki nadrzędne (nadzorujące szkoły) np. kuratorium, oddziały regionalnych WODN-ów, jako organizacje mające wpływ na podległe placówki.

W opinii Łódzkiego Domu Kultury podmiotami strategicznymi ważnymi dla rozwoju edukacji kulturowej w województwie łódzkim są instytucje kultury, przede wszystkim ze względu na już zbudowaną ofertę kulturalną. Dodatkowo, tego typu placówki posiadają bezpośredni kontakt z odbiorcami oraz profesjonalne zaplecze salowe i techniczne.

Sojusznikami Łódzkiego Domu Kultury w województwie łódzkim są partnerzy włączeni do współpracy (Kutnowski Dom Kultury, Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach, Miejski Dom Kultury w Radomsku, Miejskie Centrum Kultury w Bełchatowie, Miejski Dom Kultury w Opocznie, Miejskie Centrum Kultury w Tuszynie, Miejski Dom Kultury w Zduńskiej Woli, Wojewódzkie Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Sieradzu i Skierniewicach, Stowarzyszenie - Lokalna Grupa Działania "Ster" oraz Stowarzyszenie Dolina Piłicy). Sojusznikami będą także inne instytucje kultury (muzea, biblioteki), z którymi ŁDK zamierza zawrzeć partnerstwo w przyszłych latach ze względu na ich ogromny potencjał i posiadaną wiedzę. Operator zakłada, że bez problemu włączy w działania BMK nowe podmioty. Jeśli przyda się dodatkowa pomoc, ŁDK będzie się zwracał do instytucji nadrzędnych danych podmiotów (kuratorium, WODN).

Decyzje strategiczne operatora dotyczące budowania partnerstwa kultury i edukacji

Tabela 30. **Decyzje strategiczne operatora dotyczące budowania partnerstwa kultury i edukacji**

Wniosek	Decyzja/zadanie operatora	Czas wykonania
Oświata jest wciąż niezintegrowanym obszarem z sektorem kultury. Należy poszerzyć zakres wspólnych działań.	Zadaniem operatora będzie organizacja spotkań sieciujących i warsztatów dla nauczycieli, współpraca z lokalnymi WODN-ami.	2019-2021
W woj. łódzkim istnieje niski zakres współpracy z NGO, który należy rozszerzyć	Zadaniem operatora będzie poszerzenie kontaktów poprzez spotkania sieciujące, warsztaty i konkurs grantowy.	2019-2021
Domy kultury w woj. łódzkim współpracują ze sobą od wielu lat i są zintegrowanym środowiskiem, należy jednak poszerzyć sieć o inne instytucje kultury	Zadaniem operatora będzie dalsze rozszerzanie partnerstw międzyinstytucjonalnych z woj. łódzkiego oraz systemowe poszerzenie kontaktów poprzez regularne spotkania sieciujące, warsztaty i konkurs grantowy.	2020-2021

W opinii przedstawicieli IK, placówek oświaty oraz NGO główną przeszkodą w realizowaniu działań edukacyjnych jest brak funduszy. Być może duża część przedstawicieli IK, placówek oświaty i NGO nie ma świadomości, gdzie i jak skutecznie pozyskiwać fundusze na działania z zakresu edukacji kulturalnej.	Zadaniem operatora będzie próba uświadomienia środowiska w województwie, jak ważna jest współpraca, dzięki której następuje także dzielenie kosztów. Zadaniem operatora będzie organizacja szkolenia związana z poprawnym pisanem wniosków dotacyjnych i przedstawienia możliwości oraz różnych źródeł dofinansowania.	2020-2021
---	--	-----------

Łódzki Dom Kultury zakłada, że po zakończeniu Programu BMK 2019-2021 podmioty o charakterze kulturalnym dostrzegą potencjał współpracy i będą chętne do różnych działań w przyszłości. Operator ma nadzieję, że obecnie budowana sieć wyzwoli przedstawicieli instytucji kultury z obawy przed kontaktem z inną placówką w sprawie porady przy propozycji współpracy. Obecnie, w sieci przeważają instytucje kultury, ale zakłada się wyrównanie w przyszłych latach względem placówek oświaty i organizacji pozarządowych. Póki co, stosunkowo bierni są partnerzy oświatowi. Operator liczy na wojewódzkie ośrodki doskonalenia nauczycieli, które między innymi podczas rad pedagogicznych będą informować nauczycieli o Programie. Relacje w budowanej sieci są partnerskie - ŁKD omawia z współpracownikami projektu nowe pomysły i bierze pod uwagę wszystkie opinie. Partnerzy są zintegrowani, zaprzyjaźnieni, większość z nich zna się co najmniej kilka lat. W opinii Łódzkiego Domu Kultury, programy takie, jak BMK są cenne i potrzebne, ponieważ dzięki nim podtrzymywane są więzi, relacje, a także zyskuje się wsparcie merytoryczne i finansowe. Bez tego typu działań utrudnione byłoby płynne i stałe działanie sieci międzyinstytucjonalnej w regionie.

Łódzki Dom Kultury uznaje całe województwo łódzkie za obszar strategiczny Bardzo Młodej Kultury. Jednocześnie, zakładając, że każdy powiat/gmina i obszar tematyczny jest równie istotny. W związku z tym każdemu z partnerów przydzielono po kilka powiatów, aby objąć Programem cały region:

- Kutnowski Dom Kultury: powiat kutnowski, łęczycki
- Centrum Kultury i Sztuki w Skierniewicach: powiat skierniewicki, rawski, łowicki
- Miejski Dom Kultury w Radomsku: powiat radomszczański, pajęczański, piotrkowski

- Miejskie Centrum Kultury w Bełchatowie: powiat bełchatowski, wieluński, wieruszowski
- Miejski Dom Kultury w Opocznie: powiat tomaszowski, opoczyński
- Miejskie Centrum Kultury im. Wł. St. Reymonta w Tuszynie: m. Łódź, powiat brzeziński, łódzki-wschodni, pabianicki, zgierski
- Miejski Dom Kultury w Zduńskiej Woli: powiat zduńskowski, sieradzki, łaski, poddębicki

Do aktywizacji zachęca spotkania sieciujące i warsztaty. W 2019 roku zaplanowano 7 spotkań (tak mała ilość jest spowodowana krótkim czasem realizacji projektu w tymże roku). W kolejnych latach zostanie zwiększona ilość działań oraz nastąpi rozbudowa sieci promocyjnej. Miara sukcesu w opinii Operatora będzie dalsza współpraca, wsparta kreatywnymi i innowacyjnymi pomysłami oraz rozszerzenie siatki partnerskiej o sektor oświaty.

Decyzje strategiczne operatora dotyczące odbiorców ostatecznych

Tabela 31. **Decyzje strategiczne operatora dotyczące odbiorców ostatecznych**

Wniosek	Decyzja/zadanie operatora	Czas wykonania
Sektor oświaty stosunkowo rzadko współpracuje z sektorem kultury. Należy dokonać wszelkich starań, aby przekonać nauczycieli do wspólnych działań.	Zadaniem operatora będzie rozbudowa siatki kontaktów poprzez konkurs grantowy i szkolenia BMK	2019-2021
W województwie łódzkim jest stosunkowo mało pracowni specjalistycznych związanych z fotografią i filmem	Zadaniem operatora będzie rozbudowanie oferty kulturalnej woj. łódzkiego poprzez projekty grantowe	2019-2021
W woj. łódzkim nadal brakuje działań wspierających dzieci i młodzież w przygotowaniu ich do odbioru sztuki i kultury.	Zadaniem operatora będzie przygotowanie dzieci i młodzieży do świadomego korzystania z zasobów kulturalnych, min, poprzez projekty grantowe oraz rozbudowaną promocję	2019-2021
Najlepiej pod względem jakościowym w regionie, oceniana jest edukacja filmowa, muzyczna oraz manualna, gorzej fotograficzna i taneczna.	Zadaniem operatora będzie realizacja i organizacja szkoleń, podczas których animatorzy/instruktorzy z województwa łódzkiego będą mieli szanse udoskonalić warsztat pracy z zakresu tańca i fotografii.	2020-2021

Kluczowe grupy odbiorców ostatecznych, które należy wesprzeć w ramach BMK 2019-2021:

- realizatorzy/pomysłodawcy - przedstawiciele instytucji kultury, muzealnicy, bibliotekarze, animatorzy, nauczyciele, przedstawiciele organizacji pozarządowych
- uczestnicy działań - dzieci i młodzież z województwa łódzkiego
- pośredni odbiorcy projektu - którzy się wyłonią po zakończeniu projektu

W początkowym etapie projektu Łódzki Dom Kultury, będąc nowym Operatorem Programu nie jest w stanie wskazać trzech kluczowych obszarów, w których należy pozyskać wiedzę o odbiorcach ostatecznych w BMK 2019-2021. Zakłada się jednak, że tworzona baza osób i podmiotów na platformie bmklodzkie.pl posłuży zdobyciu informacji przede wszystkim o szkołach oraz organizacjach pozarządowych. Ograniczenia, które mogą wystąpić podczas wdrażania zaplanowanych zadań w ciągu najbliższych trzech lat dotyczą zasobów ludzkich oraz upływającego czasu.